

అర్జున ఉవాచ.

యోయంయోగ స్త్యయాప్రోక్త స్సామ్యేనమథునూదనా
 ఏతస్యాహంనపశ్యామి చంచలత్వాత్స్థితింస్థిరామ్. 33
 హే మథునూదన- ఓ శ్రీకృష్ణస్వామి; స్వయా- నీ; చన
 సామ్యేన- మనస్స ధానముచేత; యోయం యోగః- ఏ
 యోగము; హోక్తః- చెప్పుబడెనో; అహం- నేను; చంచల
 త్వాత్- చంచలమగుటవలన; ఏతస్య- ఈయోగమునకు; స్థి
 రాం- చలించని; స్థితిః- నిలుకడయి; నపశ్యామి- కానను.

ఓ మథునూదనా నీవు జెప్పిన సవాత్మమనెడి యోగము అ
 సాధ్యముగానున్నది మనస్సు నిలుకడలేనది గావున ఈ యో
 గము యొక్క స్థితి మైనస్థితి నాకు జెలియలేదు.

చంచలంహిమనఃకృష్ణ ప్రమాదబలవద్వృథమ్!

తస్యాహంనిగ్రహంమన్యే వాయోరింనుదుష్కరమ్. 34

హేకృష్ణ-ఓకృష్ణస్వామి; మనః-మనస్సు; చంచలం-చంచల
 మైనదియును ప్రమాదితో భ పెట్టునదియును; బలవత్-నిగ్రహిం
 ప శక్యముగానిదియును; వృథం- వృథమైనదియును; అహం-నే
 ను; తస్య-అమనస్సుయొక్క; నిగ్రహం-నిరోధమును; వాయో-
 వాయువుయొక్క; నిగ్రహమివ-నిగ్రహమువలెనే; సుదుష్కరం-
 మిక్కిలిచేయనశక్యమైనదనినిగా; హిన్య-తలంచున్నాను.

కచ్చిన్నో భయవిభ్రష్ట శ్చిన్నాభ్రమివనశ్యతి।

అప్రతిష్టోమహాబాహుః విమూఢోబ్రహ్మణఃపథి. 38

హే మహాబాహో - ఓశ్రీకృష్ణస్వామీ; బ్రహ్మణః - పర
మాత్మయొక్క; పథి-మాగఁగముందు; విమూఢః-మూఢుడై
నపురుషుడు; అప్రతిష్ఠస్త్ - నిరాశ్రయుడయినవాడగుచు; ఉ
భయవిభ్రష్టః - ర్మజ్ఞానమాగఁగములనుండి జారినవాడై; చి
చ్ఛిభ్రమివ-చెనరిన మేఘమువలె; ననశ్యతికశ్చిత్ - చెడిపో
యేమి?

ఓయీ కృష్ణ! పరమాత్మానుసంధానము చేయలేని మూఢు
డు నిరాశ్రయుడయి కర్మజ్ఞాన మాగఁగముల రెండింటియం
గు భ్రష్టుడై చెడిరిజోయిన మేఘమువలె చెడిపోనక యుండు
నా యేమి?

ఏతం మేనంశ యంకృష్ణ చేత్తుమహాస్య శేషతః।

త్వదస్యస్సంశయస్యాస్య చేత్తాహమ్యుపద్యతే. 39

హే కృష్ణ-ఓకృష్ణస్వామీ; త్వం-నీవు; మే-నాయొక్క;
మేతంనంశయం - ఈసందేహమును; అశేషతః- మిగతలేన
ట్లు; చేతుం-పోగొట్టుటకొఱకు; అహంసి- తగుదువు; అస్యసం
శయస్య - యీసంశయముయొక్క; చేత్తా-పోగొట్టెడివాడు;
త్వదవ్యం-నీకంటెనితరుడు; నోపపద్యతేహి - దొరకడుగదా.

ఓయి కృష్ణ! నాకుగలిగిన యీ సంతయమును నిశ్చేషముగా నివర్తించజేయుటకు నీనే రగుదువు. ఈ సంతయమును నోగొట్టుటకు నీవు దక్క మియ్యరాదు దొరఁడు.

(శ్రీ భగవాన్ వాచ)

పార్థనై వేహనాముత్ర వివాశస్తస్యవిద్యతే।

నహికల్యాణకృత్కస్త్విద్వర్గశింతాతగన్తతి. 40

హే పార్థ - ఓఅజానుడా; తస్య-అయోగభ్రష్టునకు; వివాశః-నాశము; ఇహచ-ఈలోకమందును; నైవవిద్యతే-లేదు; అముత్రచ-పరలోకమందును; స-లేదు; హేతాత-ఓ తండ్రి; కల్యాణకృత్ - శుభముచేసినవాడు; కస్త్విదపి-ఒకడును; దుగళిం-కుత్సితిష్ఠానమును, నగచ్ఛత్యేహి - పొందదుగదా?

ఓయి పార్థ! అట్టి యోగభ్రష్టునకు ఇహపరలోకముల యందు నాశములేదు. నాయనా మంచిచేసినవాడు ఒకప్పుడు న్ను చెరువు నొందదు.

ప్రాప్యపుణ్యకృతాలోకా నుషిత్యాశాత్వతీన్నమాః।

శుచీనాంశ్రీమతాంగేహ యోగభ్రష్టోభిజాయతే. 41

యోగభ్రష్టః-యోగమునుండిజారినవాడు; పుణ్యకృతాం-పుణ్యముచేసినవారియొక్క; లోకా-లోకములను; ప్రాప్య-

పొంది; తాత్పర్యము-అనేకములైన; సమా-సంవత్సరములు; ఉ
పిత్వా-ఉండి; శుచీనాం-సదాచారవంతులైన; శ్రీమతాం-
శ్రీమంతులయొక్క; గేహే-గృహమునందు; అభిజాయతే-
పుట్టుచున్నాడు.

యోగభ్రష్టుడు పుణ్యముజేసినవారి లోకములనుబొంది అ
నేక వత్సరములు వసింది సదాచారవంతులయిన శ్రీమంతు
లగృహమునందు బుట్టుచున్నాడు.

అథనాయోగినామేవ కులేభవతిధీమతామ్।

ఏతద్ధిదుర్లభతరం లోకేజన్మయదీదృశమ్. 42

అథనా-అట్లుకాదేని; ధీమతాం-నిశ్చయాత్మక బుద్ధిగలిగి
న; యోగినాం-యోగులయొక్క; కులే-వంశమందు; భవతి-
పుట్టుచున్నాడు; హి-యేకారణమువలన; ఉదృశం-ఇట్టి; య
దేతజన్మ-యేజన్మము; లోకే-లోకమునందు; దుర్లభతరం-
మిక్కిలిమలభమైనదో.

అట్లు గాకపోయినా అట్టి యోగభ్రష్టుడు నిశ్చయాత్మక
బుద్ధిగల యోగులవంశమునందు బుట్టుచున్నాడు ఇట్టి జన్మము
కలుగుట లోకమునందు అతిదుర్లభమని ఎఱుంగుము.

తత్రతంబుద్ధినయోగం లభతేపార్వతీహిమ్।

యతేతేచతతోభూయ స్సంసిద్ధౌకురునందన.

పొందుటకొంకు; శక్యః-శక్యమైనది; ఇతి-అని; మే - నాయొక్క; మతిః-మతమనుట.

చిత్తస్వాధీనము లేనివానికి యోగము అసాధ్యము. చిత్తస్వాధీనము గలవాడు తగిన యుపాయములచేత ప్రయత్నపడి యోగికావచ్చునని నా అభిప్రాయము.

అర్జున ఉవాచ.

అయతిశ్చిద్ధయోగేతో యోగాచ్చలితమానసః।

అనాప్యయోగసంసిద్ధిః కాంగతింకృష్టగచ్ఛతి. 37

హే కృష్ణ-ఓకృష్ణస్వామీ; శ్రద్ధయా-ఆస్తికబుద్ధితోడ; ఉపేతః-కూడుకొనియున్నవాడును; అయతిః-నియమము లేనివాడును; యోగాత్ - యోగమునలన; చలితమానసః - చలింపబడినమనస్సుగలవాడు; యోగసంసిద్ధిః-యోగఫలమును; అప్రాప్య - పొందక; కాంగతిం- ఏస్థానమును; గచ్ఛతి-పొందుచున్నాడు.

ఓయి కృష్ణ! యోగమునందు శ్రద్ధయు, ప్రయత్నములు గలిగియు నియమము లేక పోయినందున చంచలమనస్సుగలిగి పోవుచు యోగఫలము లేకపోవుచున్నది గదా, అట్టివాని గతి యేమి అగుచున్నది.

సో భువనందన - ఓయజ్ఞానుడా; తత్ర - ఆయోగికుల
మందు; పార్వదైహికం-పూర్వదేహమందుబుట్టిన; లిం-ల; బు
ద్ధిసర్గయోగం-బుద్ధితో కూటనిని; లభతే - పొందుచున్నాడు;
తతిః-అపిమ్మట; భూయః - మరల; సంసిద్ధా - జ్ఞానసిద్ధినిమిత్త
మై; యతః - ప్రయత్నముచేయుచున్నాడు.

ఓయి అర్జునా! పై నె డెప్పిం ప్రకారము యోగికులమునం
దు బుట్టి పూర్వజన్మమునందు సంపాదించిన ఆత్మానాత్మ ప
వేకజ్ఞానమును బోదు చున్నాడు. అటు పిమ్మట జ్ఞానసిద్ధిని
మిత్తమై ప్రయత్నము జేయుచున్నాడు.

పూర్వాభ్యాసేన తేనైవ హియతేహ్యపిశోపినః।

జిజ్ఞాసురిపియోగిస్య శబ్దబ్రహ్మతినర్కతే.

44

తేన-అపూర్వాభ్యాసేనైవ- పూర్వజన్మాభ్యాసముచేతనే;
సః-ఆయోగి భిష్టుడు; అవశోపి- అవశమనస్కుడైనను; హీ
యతే - విషయములవలన వణింపుచున్నాడు; యోగిస్య-
యోగియుండు స్వరూపమును, జిజ్ఞాసురిసి - తెలియనిశ్చి
యించినవానిను; శబ్దబ్రహ్మ - వెదోక్తకర్మానుష్ఠానఫలము
నకు; అతివర్తత-అతిక్రమించుచున్నాడు.

పై నెగిప్పిన యోగభిష్టుడు స్వాధీన మనస్సు లేనినాడైనా
పూర్వజన్మాభ్యాసముచేత ఇంద్రియ విషయములలో నుండి

నివర్త్యధనుశ్చాను. యోగస్వరూపమును జెలియనిశ్చయము
చిన వాడుకూడా వేదోక్త కర్మానుష్ఠాన ఫలములకు అతిక్ర
మించిన వానినిగా జెలియుము.

ప్రయత్నాద్యతమానస్తు యోగీసంశుద్ధకిల్బిషః॥

అనేకజన్మసంసిద్ధ వ్రతోయాతిపరాంగిరిమ్.

45

యోగీ-జ్ఞాననిష్ఠుడు; ప్రయత్నాత్-ప్రయత్నిమువలన; యో
గమానస్తు-యత్నిముచేయుచున్నవాడై; తతః-పిమ్మట; సం
శుద్ధకిల్బిషం - పరిశుద్ధములైన పాపముగలవాడై; అనేకజన్మ
సంసిద్ధః- అనేకజన్మసంస్కారమువలన సిద్ధుడైనవాడై; తతః-
తదనః; పరాంగతిం-ఉత్కిష్టగతిని; యాతి-పొందుచున్నాడు.

జ్ఞాననిష్ఠుడు పరిప్రహ్లాద్యములకు ప్రయత్నిములు శేష
మున్నవాడయి పాపవిముక్తుడయి అనేకజన్మ సంస్కారముల
వలన పరిశుద్ధుడయి తిర్వాక, సర్వోత్కిష్టమైన మోక్షము
ను పొందుచున్నాడు.

తవస్విభ్యోధికోయోగీ జ్ఞానిభ్యోఽపి తోధికః॥

కర్మిభ్యశ్చాధికోయోగీ తస్మాద్యోగీభవార్జనః.

46

హే అజ్ఞాన-ఓ అజ్ఞానుడా; యోగీ-యోగి; తవస్విభ్యః-
కృపాప్రదితః-స్వోగలవారికంటెను; అధికః- శ్రేష్ఠుడు; జ్ఞాని
భ్యోపి-తాస్మాద్యోగ పాండిత్యముగలవారికంటెను; అధికః-శ్రే

మృదు; కర్మభ్యుత్పన్న-కర్మములకంటెను; అధిక:-శ్రేష్ఠుడని; మ
త:-అధిమతుడు; సిస్మాత్ - ఆకారణమువలన; త్వం - నీవు;
యోగీ - యోగముగలవాడవు; భవ-అగుము.

ఓయి అర్జున యోగియైనవాడు తపస్సు లభించెను శాస్త్రా
భ్యాసాంధీత్యము గలవారి కంటెను కర్మవిప్లవకంటెను అధికు
డు. ఆకారణమువలన నీవు యోగముగలవాడు కమ్ము.

యోగినామపినశ్వహం మద్గతేనాంతరాత్మనా!

శ్రీధావాః భజతేయోమాం సమీయతైత్రమోమతః. 47

యః-ఎవ్వడు; శ్రీధావాః-విశ్వాసముగలవాడయి; మాం-
నన్ను; మద్గతేన-నాయందునాన క్షమైన; అంతరాత్మనా-అంతః
కరణముచేత; భజతే-సేవింపుచున్నాడో; సః- వాడు; సర్వే
మాం- సమస్తములైన; యోగినామపి - యోగులలోపలను;
యై కైతమః-శ్రేష్ఠుడని; మే నాకు; మతః - సమ్యక్తము.

ఎవ్వడయితే విశ్వాసముగలిగి నన్ను ఆశ్రయించి మనస్సు
చేత సేవింపుచున్నాడో, వాడు సమస్తయోగులలో శ్రేష్ఠుడ
ని నామతము.

ఇతి శ్రీ భగవద్గీతా సూక్ష్మవర్ణన బ్రహ్మవిద్యాయాం

యోగశాస్త్రీ శ్రీ కృష్ణార్జున సంవాదే ఆత్మ

సంయమ యోగోనామ షష్ఠోధ్యాయః.

ఉపనిషద్ రూపములును, బ్రహ్మవిద్యయును, యోగ
శాస్త్రమును, శ్రీ కృష్ణార్జున సంవాద రూ
పంబును అత్యంతయమ యోగమనెడి
షష్ఠోధ్యాయము ముగిసినది.

శ్రీ భగవద్గీత.

విజ్ఞాన యోగో నామ సప్తమోధ్యాయః.

శ్రీభగవాన్ ఉవాచ.

మయ్యాసక్తమనాఃపాథక యోగంయుంజత్ మదాశ్రయః
అసంశయంసమగ్రంహం యథాజ్ఞాస్యసిశచ్చృణు. 1

పేపాథక - ఓయిఅజాన్ముహూ; మయి-నాయందు; ఆసక్త
మనాః- తగిలికమనస్కులవాడయి; యోగం- యోగము
ను యుంజత్-చేయుచున్నవాడవగు; మదాశ్రయస్సత్ - నేనే
అశ్రయముగాగలవాడను; సమగ్రం - సకలగుణపరిపూర్ణుడ
యిన; మాం-నన్ను; యథా-ఏప్రకారముగా; అసంశయం-
నందియములేనట్లు; జ్ఞాస్యసి-జెలియుగలవో; శ్చత్ - అజ్ఞాన
మును; శ్చృణు-వినుము.

ఓ అజానా! నాయందు చిత్తముచిలిపి నన్నాశ్రయించి

యోగాభ్యాసము జేయుచు సంపూర్ణభాగ్యునినను నిన్నం శయముగా నెట్లుఎదుగుదునో దానినివినుము.

జ్ఞానం తేహం సవిజ్ఞానం మిదం సత్యైశ్వర్య శేషతః |

యత్ జ్ఞాత్వా నేహ భూయో యత్ జ్ఞాతవ్యమవశిష్యతే. 2

అహం-నేను, సవిజ్ఞానం-అనుభవజన్యజ్ఞానముతో గూడిన; ఇదంజ్ఞానం - ఈశ్రవణజన్యజ్ఞానమును; అశేషతః - సాకల్యముగా; తే-నీకొఱకు; సత్యైశ్వర్య-చెప్పగలను, యత్ - దేనిని; త్వా ఎఱింగి, ఇహం- ఈమోక్షవిషయమై; భూయ - తిరిగిన్ని; జ్ఞాతవ్య-ఁజెలియగినది; అన్యత్-మరియొకటి; నావశిష్ట్యతే-మిగిలియుండదా.

నీకొఱకు అనుభవజ్ఞానముతోగూడి, తాస్త్రీయజ్ఞానమును సవిస్తారముగా నేరుచెప్పుదును. ఈజ్ఞానమును జెలుసుకొంటేనేని జెలిసికొనగల నేరువిషయము ఏదియును లేకపోవుచున్నది.

మనుష్యాణాంసహస్రేషు కశ్చిన్యతిసిద్ధయే.

యతితమవిసిద్ధానాం కశ్చిన్మాం నేత్తితిత్వతః. 3

మనుష్యాణాం- తాస్త్రాధికాగయోగమనుష్యులయొక్క; సహస్రేషు - సహస్రములయందు; కశ్చిత్ - ఒకానొకడు; సిద్ధయే-అర్హసిద్ధికొరకు; యతి-యత్నము చేయుచున్నాడు; య

తతామపి - యథాశక్త్యుచేయచున్నవాంలలోనున్ను; సహస్రీ
మ-సహస్రీమలయందు; కశ్చిత్ - ఒకానొకడు; మాం-న
న్ను; తత్త్వతః-యథార్థమువలన, వేత్తి- తెలియుచున్నాడు.

వేలజనులలో క్షానసిద్ధికోరకు ఒకఁడు ప్రయత్నిము జేయు
చున్నాడు. యత్నిముజేసి ట్టిసిద్ధులలో ఒకఁడు మాత్రమే నన్ను
నిశ్చయముగా యెరుగుచున్నాడు.

భూమిరావోన-వాాయుః ఖంఠనోబుద్ధిరేవచ

అహంకార ఇతియంమే భిన్నాప్రకృతిరప్తధా.

భూమి-పృథివిత్స్మాత్రగంధగుణమున్ను, అహం - వునక
త్స్మాత్రరసగుణమున్ను అహం-అగ్నిత్స్మాత్ర రూపగుణము
న్ను; వాయుః-వాయుత్స్మాత్ర స్పృశగుణమున్ను; ఖం-అకా
శత్స్మాత్రకల్బగుణమున్ను, మనః - మనస్సున్ను; బుద్ధిరేవచ-
బుద్ధిన్ని, అహంకారః-అహంకారమున్ను; ఇతి-ఇవి, మే-నా
యొక్క; ఇయం - ఈచెప్పినది; భిన్నా-మాయాశక్తి; అ
ప్తధా-యెనిమిదివిధములుగా; భిన్నా - భేదమును పొందినది.

సూమి, నీళ్లు, అగ్ని, వాయువు, అకాశము, చిత్రిము, బుద్ధి.
అహంకారము అని నామాయనిమిదిభేదములుగానున్నవి.

అపరయమిత వైశ్వానరం ప్రకృతివిధిమేసరామ్.

తేజఃసూతాంతుహాగోపానా యయేదంధార్యతేజఃత్.

హే మహాబాహు - ఓగు అజానమదా; ఇయం-ఈత్ర
 కృతి; అవరా-నికృష్టమయినది; ఇతస్తు-ఈప్రకృతికంటె; అ
 న్యాం- ఇతరమయిన; జీవభూతాం-ప్రాణధారణ నిమిత్తభూ
 తమయిన; పరాం - ఉత్కృష్టమగున; మే-నామొక్క; ప్రకృ
 తిం-ప్రకృతిని; విద్ధి-తెలియుము; య చూ-యేప్రకృతిచేత; ఇ
 దంజగత్ - ఈప్రపంచము; ధ్యాతే-ధరింపబడుచున్నదో.

ఓ అజానా! పై జెప్పిన నామాయక క్తి నికృష్టమైనది. దీ
 నికన్న జీవభూతమై ఉత్కృష్టమైన ప్రకృతి మరియొకటియున్న
 దని తెలియుము. దానిచేతనే ఈప్రపంచము ధరింపబడియు
 న్నది.

ఏతద్వోనినిభూతాని సర్వాణీత్యపధారయః।

అహంకృత్యన్యజగతః ప్రథమఃప్రళయస్తథా. 6

సర్వాణి-సమస్తములైన; భూతాని- భూతములను; యేత
 ద్వాని - ఈరెండుప్రకృతులే కారణముగాగలిగినవని; ఉప
 ధారయ-తెలియుము; తథా- ఇప్రకృతి; ద్వయ - ద్వారము
 చేత; అనాం-నేను; కృష్ణస్య-సమస్తమయిన; జగతః- ప్ర
 పంచమునకు; ప్రథమః-ప్రస్తుతికారణమున్న; ప్రళయః-నాశ
 కారణమున్నది.

ఈ జీవభూతమైన పరప్రకృతియే సమస్తభూతములకు కా

రణమచి నిశ్చయించుము. న గత్తవ్రహ్మచరమువకు ఉత్పత్తిల
యస్థానములు నేనేను.

మత్తఃపరిరంనాస్య త్కించిక స్తిఫనంజయః।

మయి నర్వ . . . పో తం సూత్రేమణి గాఢవ. 7

హే ధనంజయ-ఓయి అజానుడా; గత్త-వాళంబు; పర
తరం-ఎక్కిలి శ్రేష్ఠమయి; అర్వత్-మ యొ గొరంగము; కిం
చిత్-కొంచెము ఎన్న; నాత్తి-శేడ; యి-నాయం. ౭; న
ర్వం-నమ వైమ యన, ఇం-ఈజగత్తి, సూత్రే దామందు;
మణిగగాఢవ-అన్నె యాహమువలెనే, పోతం-మార్పబడను.

ఓ ధనంజయ! నాకన్న యితరకాండము మరొకటిలేదు.
ఈ సమత్వప్రపంచము దారమునందు రన్నిములవలె నాయం
ను సూర్యబడియున్నది.

రసో గమపు కౌం య ప్రభాస్మి శశిసూర్యయోః।

ప్రణవస్ నర్వ వేదేషు శబ్దః ఖేచరుషంస్యమః. 8

హే కౌంతేయ-ఓయి అజానుడా; ఆపు - ఉదకముల
యందు; రసః-రుచిన్ని; శశి సూర్యయోః-చంద్ర సూర్యుల
యందు; ప్రభా-కాంతిన్ని; నర్వ వేదేషు-పమత్త వేదముల
యందు; ప్రణవః-ఓంకారమున్ను, ముఖే-అకాశమందు; శ
బ్దః-శబ్దమున్ను; స్మర-పురుషులయందు; పౌరుషం-పురుషత్వము

వమును; అహం-నేను; అస్మి-అవుచున్నాను.

ఓ అజానా ఉపకమునందు రసము సూర్య చంద్రాదుల
యందు ప్రకాశము వేడముల యందు వ్రణవము అకాశము
నందు శబ్దము ఘోషలయందు పారిషము నేనుగా యెరుగుము.

పుణ్యగంధఃపృథ్విన్యాంచ శేజశ్చాస్మివిభావసా।

శేవనస్సర్వభూతేషు తపశ్చాస్మితపస్విషు.

9

అహం-నేను; పృథ్విన్యా-భూమియందు; పుణ్యః-పరిమళించు
చున్న; గంధశ్చ-గంధమున్ను; విభావసా- అగ్నియందు; శేజ
శ్చ-శేజమున్ను; అస్మి-అవుచున్నాను; సర్వభూతేషు- వస్తు
భూతములయందు; శేవనం-ప్రాణాధారమయిన ఆయుస్సున్ను,
తపస్విషు-తపస్సుగలవారియందు; తపశ్చ-తపస్సున్ను; అస్మి-
అవుచున్నాను.

భూమియందు సుగంధము అగ్నియందు శేజము ఎల్లభూ
తములయందు ఆయువు తపస్సులయందు తపస్సు నేనుగా యె
రుగుము.

బీజరమాంసర్వభూతానాం విద్ధిపార్థసనాతనం।

బుద్ధిర్బుద్ధిమతామస్మి శేజస్తేజస్వినామహమ్.

10

హే పార్థ-ఓ అజానుడా; సనాతనం - శాశ్వతమైన;
మాంసము; సర్వభూతానాం-వస్తు ప్రాణులకు; బీజం - వ

రోహకారణమయినవానిగా; విది-తెలియుము. ఇదియునుంగా
క; అహం-నేను; బుద్ధిమతాం- వివేకశక్తిగల వారలయొక్క;
బుద్ధిః-నిశ్చయార్థబుద్ధి; తేజస్వినాం - తేజోవంతులయొ
క్క; తేజః-ప్రాగల్భ్యమున్న; అస్మి-అవుచున్నాను.

ఓ పార్థ! ఎల్ల చరాచర భూతములకు ఉత్పత్తికారణమై
న అనాదిబీజము బుద్ధిమంతుల బుద్ధి తేజస్సు గలవానియందు
తేజస్సు నేనుగాయెరుగుము.

బలంబలవ తాంచాహం కామరాగవిచక్షితం |

ధర్మావిరుద్ధో భూతేషు కామోస్మిధరతవభ. 11

హేధరతవభ - ఓయి అర్జునుడా, బలవతాం-బలముగ
లనారలయొక్క; కామరాగవిచక్షితం- ఆశానురాగములచేత
విడువబడిన; బలం-బలమున్న; భూతేషు-ప్రాణులయందు; ధ
ర్మావిరుద్ధః- ధర్మశాస్త్ర విరుద్ధమైన (స్వస్థి)లయందు పు
త్రోత్పత్తి నిమిత్తమైన) కామః-కామమున్న; అహం-నేను;
అస్మి- అవుచున్నాను.

ఓ అర్జునా! బలవంతులయందు కామరాగములులేని బల
ము ప్రాణులయందు ధర్మమునకు విరుద్ధముగాని కామమునేను
గా యెరుగుము.

యేచైవసాత్వికాధావా రాజసాస్తమసాశ్చయే।

మత్తపివేదతాస్త్విద్ధి నాస్వహంతేషు నేదుయి.

12

సాత్త్వికః:- సత్త్వికములచేతనై; భావా:-శమదమాదులయినదాధికములు; తామసః:- రజోగుణముచేతనై; పదద్వపాద్వాదులున్న; తామసః:- తమోగుణము చేతనైన శోకమోహదులున్న; దేహి-దేహిలకు; తా-అభావములను; మత్తపివేద-నావలనైనవేదులు; విద్ధి-తెలియుము; తేషు-అభావములయందు; హంత-నేను; నే-నేను; తే-అభావములు; మయి-నాయందున్నవి.

సత్త్విగుణరూపములైన శమదమాదులు రజోగుణ రూపములైన గాఢసంతోషాదులు తామసగుణరూపములైన శోకమోహదులు నాయందు పుట్టినదియని తెలియుము, వాటికినేను స్వాధీనుడగాను, అవినాకు స్వాధీనము.

త్రిభిర్గుణమయైర్భావై రేభిస్సర్వమిదంజగత్।

మోహితంనాభిజానాతి మామేధ్యఃపరమవ్యయమ్. 13

త్రిభిః:- మూడువిధములయినట్టివి; గుణమయై:- గుణసత్త్వాదివికారములయినట్టి; ఏభిర్భావై:- ఈ శమదమాదిపదాధికములచేత; మోహితం- అపివేకమును పొందింపబడిన; సర్వం-సమస్తమైన; ఇదంజగత్-ఈప్రపంచము; ఏధ్యః:- ఈ

భావములకంటె; పరం-విలక్షితమునట్టిన్ని; అన్యాయం- నాక
రహితుడైనట్టిన్ని; మాం-నన్ను; నాభిజానాతి- ఎఱుగదు.

పై జెప్పిన నత్వ రజస్తమాది గుణవికారములచే మో
హింపబడిన, ఈనమ వ్రజగత్తువికారరహితుడైన గుణములన్న
యితరుడైన నన్ను, యెఱుగజాలదు.

దేవీ హ్యేషాగుణమయీ మమమాయాదుర్యయా!

మామేవయేప్రపద్యంతే మా రామేశాంతరింతితే. 14

హి-ఏకారణమువలన; దైవీ-నానంబంధమైన; గుణమయీ-
త్రిగుణాత్మకమయిన; ఏషా- ఈచెప్పబడిన; మమ-నాగుక్క;
మాయా-మాయ; దురత్యయా-దాలశ్యము గానిదో; ఆకా
రణమువలన; మామేవ-నన్ను; యే-ఎవరు; ప్రపద్యంతే-క
రణబొందుచున్నారో; తే-వారు; ఏతాంమాయాం-ఈమా
యను; తిరంతి-అతిక్రమించుచున్నారు.

నాయందు ఘట్టి త్రిగుణాత్మకమైన నామాయను ఎవరు అ
తిక్రమింపజాలరు. ఎవరై తనన్నేశరణబొందుచున్నారోవారు
ఈమాయను అతిక్రమించగలరు.

నమాందుష్కృతినోమూఢాః ప్రపద్యంతేనరాధమాః!

మాయయావహృతజ్ఞానా ఆసురంభావమాశ్రితాః. 15

దుష్కృతినః-సాపముచేసినట్టిన్ని; మూఢాః - వివేకరహి

తులై నట్టి; సరాధమాః - మనుష్యాధములు; మాయమాః -
 మాయచేత; అపహృతజ్ఞానాః - అపహరించబడిన జ్ఞానముగ
 లవారలై; అనురం-అనురసంబంధమైన; భావం - హింసాన్య
 త్యాదిస్వభావమును; అశ్రితాః-అశ్రయించినవారలై; మాం-
 నన్ను; నప్రపద్యంతే-భజింపరు.

పాపముచేయు మనుష్యులును మాంధులును నీచులును నా
 మాయవల్ల వివేకశూన్యులై అనురస్వభావులై హింసాదికర్మ
 లుజేయువారు నన్ను శరణుపొందరు.

చతుర్విధాధికం తేమాం జనాస్సుకృతినో^{మన}

అతోజిజ్ఞాసురర్థార్థి జ్ఞానీచ భరతవశాథ^{మన} 16

సే భరతవశాథ - ఓయజ్ఞానుడా; ఆతః-చోరవ్యా
 భూదలచేత పీడితుడైనవాడును; జిజ్ఞాసుః- తెలియనిశ్చయిం
 చినవాడును; అథార్థి - ధనకాముడును; జ్ఞానీచ - అత్య
 జ్ఞానముగలవాడును; ఈప్రకారముగా; చతుర్విధాః-నాలుగు
 విధములుగలిగిన; సుకృతినః - పుణ్యవంతులైన; జనాః-జను
 లు; మాం-నన్ను; భజంతే-సేవింపుచున్నారు.

ఓ అర్జునా! నన్ను ఆశ్రయించు పుణ్యపురుషులు నాలుగు
 జాతులుగా నున్నారు. ఎరవరనిన చోర వ్యాభూరోగములచే

వీడింపబడిన వారు జ్ఞానాపేక్షగల వారు సకాములు జ్ఞానము గలవారు.

తేమాంజ్ఞానీ నిత్యయుక్త ఏకభక్తిశిష్యతే |

ప్రియోహిజ్ఞానినోత్కర్ష మహంసచమమక్రియః. 17

తేమాం- అనలుగురిలోపల; నిత్యయుక్తః- నిత్యయోగియై నట్టిన్ని; ఏకభక్తిః-ముఖ్యభక్తిగలిగినట్టిన్ని; జ్ఞానీ-జ్ఞానముగల వాడు; విశిష్యతే-అధికుడగుచున్నాడు; జ్ఞానినః-జ్ఞానికి; అహం-నేను; అత్యభిమాన-మిక్కిలి; ప్రియః - ప్రియమైన వాడున్ను; సః-ఆజ్ఞాని; మమ-నాకు; ప్రియోహి-ఇష్టమైనవాడున్నుకదా ఈ నలుగురిలో నలింపనిభక్తిగల ఆస్మిజ్ఞాని అంపరికన్న శ్రేష్ఠుడు. అట్టివానికి నేను మిక్కిలి యిష్టుడను, వాడునాకు యిష్టుడు.

ఉదారాన్సర్వపవైతే జ్ఞానీత్వాజ్ఞైవమేమతిమ్ |

అస్మిన్సహాయక్రాత్మా మామేవానుత్తరూంగతిమ్. 18

ఏతేన క్వే-ఈనలుగురున్ను; ఉదారాపవ- ఉత్కృష్టలేను; జ్ఞానీతు-జ్ఞానయైతే; అజ్ఞైం-నేనేయని; మే-నాయొక్క; మతం-ఇష్టము; హి-ఏకారణమునలన; సః-ఆజ్ఞాని; యుక్తాత్మా నవ-నియమింపబడినమనస్సుగలవాడై; మామేవ-నన్నే; అనుత్తమాం-శ్రేష్ఠమైన; గతిం-ప్రాప్యభావముగాను; అస్థితః-సాం

దినవాడో; యః-ఎవ్వడు.

నాల్గు జాతివారును ఉత్కృష్టులేను. అయినను అందులో జ్ఞాని నేనే యని నా యభిప్రాయము. ఎందువల్లనన చలింపని చిత్తముగలజ్ఞాని నన్నే ఉత్తమగతిగా నమ్మినవాడు.

బహుశానాం జన్మనామంతే జ్ఞానవాక్ యోగోపద్యతే।

వాసుదేవస్సర్వమితి సిమాహ త్మా సుదుర్లభః.

19

బహుశానాం - అనేకములయిన; జన్మనాం - జన్మములయొక్క; అంతే-కడపలను; జ్ఞానవాక్ - జ్ఞానముగలవాడై; సర్వం-సమస్తమున్న; వాసుదేవః- వాసుదేవుడేయని; మాం-నన్ను; ప్రపద్యతే-పొందుచున్నాడో; సమహ త్మా - ఆమహత్ముడు; సుదుర్లభః-మిక్కిలిదుర్లభుడు.

జ్ఞానార్థ సంస్కారముగల అనేక జన్మములు ఎత్తిన విడప మనుష్యుడు జ్ఞానియై సమస్తము దేవ్యావధానమున నన్ను శరణు లొందుచున్నాడు. అట్టి వాడు మహాపురుషుడు మిక్కిలి దుర్లభుడు.

కామైష్టైష్ట్యైర్హృతజ్ఞానాః ప్రపద్యంతే న్యదేవతాః॥

తంతంనియమ మాస్థాయ ప్రకృత్య నియతా స్వయా.

స్వయా-ఆత్మీయమైన; ప్రకృత్యా-స్వభావముచేత; నియతాః-ఆజ్ఞాపింపబడినజనులు; తైష్టై-కామైః- ఆయావిషయము

లచేత; హృదిక్షానాస్సంతః-అవహరింపబడిన వివేకము గలవారలై; తంతనియమం - ఆయా దేవతారాధనాది నియమములను; ఆస్థాయ-అధిష్టించి; అన్యదేవతాః - ఇతర దేవతలను; వ్రావద్యంతే-భజింపుచున్నారు.

మనుష్యులు కోరికలవలన వివేకశూన్యులయై ఆయా కోరికలనిచ్చు దేవతలను వారివారి స్వభావములచేత ఆయా కర్మక్రియముల నాచరించి కరణుపొందుచున్నారు.

యోయోమాం యాంతనుంభక్తశ్చిద్ధమార్పిత

మిచ్ఛతి|

తస్యతస్యాచలాంశ్రద్ధాం తామేవవిశధామ్యహమ్. 21

యోయః-ఏయేకామముగలవాడు; భక్తస్త్వే - భక్తుడై నవాడై; యాంయాంతనుం-ఏయే దేవతావిగ్రహమును; శ్రద్ధామ-విశ్వాసముచేత; అర్పితం - పూజించుటకొరకు; ఇచ్ఛతి-ఇచ్ఛయింపుచున్నాడో; తస్యతస్య-ఆయాకామముగలవానికి; అహం-నేను; తాంశ్రద్ధామేవ-ఆశ్రద్ధనే; అచలాం-స్థిరమైనదాన్నిగా; విదధామి-చేయుచున్నాను.

ఎవడెవడు ఏ ఏ కోరికలచేత ఏ ఏ దేవతలను భక్తి శ్రద్ధలతో కొలుచుచున్నాడో వానివానికి ఆయా దేవతలయందు శ్రద్ధాభక్తులను నేను నిశ్చయముగా జేయుచున్నాను.

సతయాశ్రద్ధయాయుక్త వైష్యారాధనవివాహే

లభతేచతతఃకామార్మయైవఃహితార్హితార్, 22

స-అభక్తుడు; తయా-నాచేత చెప్పబడిన; శ్రద్ధయా-శ్రద్ధ
తోడను; యుక్తస్య-కూడినవాడై; తస్య - ఆ దేవతావిగ్ర
హముయొక్క; ఆరాధనం-పూజను; ఈవారే- ఇచ్చయింపు
చున్నాడు; మయైవ-నాచేతనే; విహితార్- చేయబడిన; హి
తార్-ఇష్టములైన; కామార్-కోరికలను; తత-ఆవిగ్రహము
వలన; లభతే-పొందుచున్నాడు.

అట్టి మనుష్యుడు అట్టిశ్రద్ధచే ఆయా దేవతను పూజించు
చున్నాడు. ఆ దేవత మూలముగా నాచేతనే యియ్యబడిన
వానివాని యభీష్టములను ఎదువాడు పొందుచున్నాడు.

అంతవత్తుఫలం నేషాం లిన్ధవత్కల్ప మేధసామ్ |

దేవాన్ దేవయజోయాంతి మభ్యక్తాయాంతిహామసి. 23

దేవయజః-అస్య దేవతలను పూజించువారలు; దేవా-
దేవతలను; యాంతి-పొందుచున్నారు; అల్పమేధసాం- కొంచె
పులుద్ధిగల్గిన; షాం-అస్య దేవపూజలయొక్క; తత్ఫలంతు-
అభలమైతే; అంతవత్-నాశముగలిగినది; భవతి-అగుచున్నది;
మద్భక్తాః-నాభక్తులు; మాం-నన్ను; యాంతి - పొందుచు
న్నారు.

అల్పబుద్ధిగల ఆ పురుషుల కోరికల ఫలములు నశించగలవి. దేవతల నారాధించువారు ఆ యా దేవతల స్థానములకు పొందుచున్నారు. నా భక్తులు నన్నే పొందుచున్నారు.

అవ్యక్తం వ్యక్తిమాపన్నం మన్యంతే మానుబుద్ధయః॥

పరంభావమజానంతో మమావ్యయమనుఃత్తమమ్. 24

అవ్యయం-నాశ రహితమైనట్టిన్ని; అనుత్తమం-నిరతికయమైనట్టిన్ని; పరం-ఉత్కృష్టమైనట్టిన్ని; మమ-నాయొక్క; భావం-స్వరూపమును; అజానంతః-తెలియని; అబుద్ధయః-మూఢులు; అవ్యక్తం-అప్రకాశకుడైన; మాం-నన్ను; వ్యక్తి-ప్రకాశమును; ఆపన్న-పొందినవానిగాను; మన్యంతే - తలంచుచున్నారు.

వ్యక్తిముగాని నన్ను బుద్ధిహీనులు వ్యక్తునిగా ఎంచుచున్నారు. నా పర్యోక్తార్థమును ఎరుగని వారు నాకు నాశముగలదని భావించుచున్నారు.

నాహంప్రకాశ స్సర్వస్య యోగమాయా సమావృతః॥

మూఢోయం నాభిజానాతి లోకోమామజమవ్యయమ్. 25

అహం-నేను; సర్వస్య-సమస్తాకమునకున్ను; ప్రకాశః-ప్రకాశమయినవాడను; న-కాను; మూఢః - జ్ఞానహీనుడును; అయం-ఇతః-ఈజనము; యోగమాయాసమావృతః-త్రై

గుణ్యమనెడిమాయచేత కప్పబడినదై; మాంసన్ను; అజం-జ
స్మరహితునిగానున్ను; అవ్యయం-నాశకహితునిగానున్ను; నాభి
జానాతి-యెరుగదు.

యోగ ను-యచేత కప్పబడ్డనేను ఎవరివల్లను యెరుగగూ
డనివాడను, మూఢుడు నన్ను జన్మ రహితునిగానున్ను తెలిసి
కొనజాలదు.

వేదాహంసమతీతాని వర్తమానానిచార్జున!

భవిష్యాణిచభూతాని మాంతువేద న కశ్చన. 26

హే అజాణ-ఓయజాణుడా; అహం-నేను; సమతీతాని-
అతిక్రమించునట్టిన్ని; వర్తమానానిచ-ఉన్నట్టిన్ని; భవిష్యాణి
చ-కాగలయట్టి; భూతాని-ప్రాణులను; వేద-యెరుగుదుము;
కశ్చన-ఒక్కడున్ను; మాంతు-నన్నై; నవేద-యెరుగదు.

ఓ అర్జునా! భూతకాలమునందు ఉండినట్టి వర్తమానకా
లముందు ఉండునట్టి భవిష్యత్కాలమునందు ఉండగల ప్రాణి
నమూహములను నను తెలియుదును. అయినను నన్ను ఎవ
డును ఎఱుగదు.

ఇచ్ఛా ద్వేష సముత్థేన ద్వంద్వమోహేనభారత!

నర్వభూతానిసంమోహం నర్గే లింతిపరంతప. 27

హే భారత, హేపరంతప- ఓయజాణుడా; సోక-ఉత్ప

త్రికాలమందు; ఇచ్ఛాద్వేషసముత్థేన- కామక్రోధమువలన
బుట్టిన; ద్వంద్వమోహాన-సుఖదుఃఖ హేతువైన అవివేకము
చేతను; సర్వభూతాని-సర్వభూతిములు; సంమోహం-మిక్కి
లిలజ్ఞానమును; గూఢి-హిమచున్నది.

ఓ అర్జునా! ఈ స్థూలశరీరమందు ఇచ్ఛాద్వేషముల వలన
బుట్టిన ద్వంద్వహాసమున సుఖదుఃఖముల యందు మోహ
ముచేత ఎల్లప్రాణులు జన్మసమయమునందే మూఢత్వమును
బొందుచున్నారు.

యేహంత్యంతగతంపాపం జనానాంపుణ్యకర్మణాం |

తేద్వంద్వమోహనిర్ముక్తా భజంతేమాంద్యధవ్రతాః | 28

పుణ్యకర్మణాం - సుకృతకర్మములు గలిగిన; యేహం జ
నానాం-జన్మములయొక్క; పాపంశు-పాపమైపో; అంతగతం-
నాశమునుపొందినదో; ఆజనులు; ద్వంద్వమోహనిర్ముక్తా
స్సంతః-ద్వంద్వదిశుఃఖదుఃఖ హేతువైన అవివేకముచేత విడు
వబడినవారలయి; దృఢవ్రతాః-శ్చయమైన నియమము కల
వారలై; హిం-నన్ను; భజంతే-సేవింపుచున్నారు.

సుకృత కర్మముగల వారు వారిపాపములు నశించిన పిదప
ద్వంద్వగుణములయిన సుఖదుఃఖములనెదు అవివేకమునుండి

విడువబడిన వారయి నిశ్చల నియమముతో నన్ను కొలుచు
తున్నారు.

జరామరణమోక్షాయ మామాశ్రిత్యయతంతియే।

తే బ్రహ్మతద్విదుఃకృత్స యథ్యాత్మంకర్మచాళిలం. ౩9

యే-యెవరు; జరామరణమోక్షాయ-జరామరణముల వి
డుపుకొరకు; మాం-నన్ను. ఆశ్రిత్య-ఆశ్రయించి; యతంతి-
యత్నముచేయుచున్నారో; తే-ఆజనులు; తద్బ్రహ్మచ-ఆబ్ర
హ్మమున్ను; కృత్స-సమస్తమైన; అధ్యాత్మం-ప్రత్యేకాత్మ
విషయవస్తువున్ను; అళిలం-సమస్తమయిన; కర్మచ-కర్మము
నున్ను; విదుః-యెరుగుదురు.

ఎవరైతే జనన మరణ రహితమయిన మోక్షాపేక్షతోన
న్ను ఆశ్రయించి అందులకు నగిన యత్నములు చేయుచున్నా
రో అట్టివారు ననుష్ఠ జీవకోటికి సంతర్గతముగానుండు ఆ వర
బ్రహ్మమునున్న సమస్తకర్మలనున్న తెలిసికొనినవారగుదురు.

సాధిభూతాద్విదైవంమాం సాధియజ్ఞంచయేవిదుః।

ప్రయాణకాలేపిచమాం తేవిదుర్యక్తచతసః. ౪0

యే-ఎవరు; సాధిభూతాద్విదైవం - అధిభూతాద్విదైవముల
తోకూడినట్టిన్ని; సాధియజ్ఞంచ-అధియజ్ఞముతో కూడినట్టి
న్ని; మాం-నన్ను; విదుః- తెలియుదురో; తే-వారు; ప్రయాణ

కాశేపిచ-అంతకాలమందున్ను; యా క్తచేతనః-నియమించబడి
న మనస్సుగలవారలయి; మాం-నన్ను; విశుః-తెలియుదురను.

అధిభూత అధిదైవితములతోను అధియజ్ఞముతోను చేరి
యున్న నన్నెవరెఱుగురో ఆట్టివారుఅంత్యకాలముననూడా
చంగచలమయిన మనస్సు గల వారై నన్ను దెలిసికొనుదురు.

ఇతి శ్రీ భగవద్గీతా సూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం

యోగ కాస్త్రే శ్రీ కృష్ణార్జున సంవాదే

విజ్ఞానయోగోనామన ప్రమోధాధ్యాయః.

ఉపనిషద్ యాపములును, బ్రహ్మవిద్యయును, యోగ

కాస్త్రేయును, శ్రీ కృష్ణార్జున సంవాద యా

పంబయిన విజ్ఞాన యోగ మనది

స ప్రమోధాధ్యాయముముగిసినది.

శ్రీ భగవద్గీత.

అక్షరపర బ్రహ్మయోగోనామ అప్టమోధాధ్యాయః.

ఆర్జున ఉవాచ.

కింబద్భ్యహ్మకిమధ్యాత్మం కింకర్మపురుషోత్తమ|

అధిభూతంచకింపౌక్త మధిదైవమితిముచ్యతే.

అజానుడు చెప్పడున్నాడు. హేపురుషోత్తమ - ఓశ్రీకృష్ణస్వామి; తద్బ్రహ్మ-అబ్రహ్మము; కిం-యేది; అధ్యాత్మం-అధ్యాత్మము; కిం-ఎట్టిది; కర్మ-కర్మము; కిం-ఎట్టిది; కిం-ఏది; అధిభూతం-అధిభూతమని; ప్రోక్తం-చెప్పబడెను; కిం-ఏది; అధిదైవం-అధిదైవమని; ఉచ్యతే-చెప్పబడుచున్నది.

ఓ పురుషోత్తమా! ఆ పరిబ్రహ్మము ఏది అధ్యాత్మమననీ మి కర్మయన్న నెట్టిది అధిభూతమని యెట్టి చెప్పబడుచున్నది అధిదైవమని ఏది చెప్పబడును.

అధియజ్ఞః కథంకోత్ర దేహేస్మిన్మధుసూదన!

ప్రయాణికా లేచకథం క్షేయోసినియతాత్మభిః. 2

హే మధుసూదన-ఓ శ్రీకృష్ణస్వామి, అస్మిన్ దేహే-ఈశరీరమందు, అధియజ్ఞః - అధిస్థాతయన్ను ప్రయోజకుడున్ను ఫలదాయకుడున్ను, కః-చెవ్వడు; అత్ర-ఈవిషయమందు; కథం-ఎట్లు; క్షేయః-తెలియదగినవాడు; ప్రయాణికారే-దేహంతకాలమందు; సినియతాత్మభిః-నియమింపబడిన చిత్తిముగలవారలచేత; కథం-ఏప్రకారముగా; క్షేయః-తెలియదగినవాడవు; అసి- అవుచున్నావు.

ఓ మధుసూదనా! ఈ దేహమునందు అధియజ్ఞుడనడివాడెవ్వడు, వాడెట్లున్నవాడు, చలింపని మనస్సుగల వారలచే

త అగత్యకాలమునందు నీవు ఏవిధమున యెఱుగబడువాడ
వు అన్నియునునాకు స్పష్టముగా దెలియజేయుము.

శ్రీభగవాః ఉవాచ.

అక్షరంబ్రహ్మపరమం స్వభానోధ్యాత్మముచ్యతే॥

భూతాభానోద్భవకరో విసృజాకర్మసంజ్ఞితః. 8

భగవద్వాక్యము. పరమం-నిరతిశయమైన; బ్రహ్మ - బ్రహ్మము; అక్షరం-నాశ హీనమైనది; స్వభావః-ఆహారబ్రహ్మముయొక్క ప్రత్యగాత్మభావము; అధ్యాత్మం-అన్యాయము; ఉచ్యతే-చేప్పబడుచున్నది అనగా దేహమును ప్రత్యగాత్మ స్వరూపముచేత నిర్దిష్టించియుంచునది; అధ్యాత్మ-అలభ్యాత్మమున్న బ్రహ్మరూపమయినదే; భూతాభానోద్భవకరః-భూతప్రాణులయొక్క భావ-స్వరూపమునకు, ఉద్భవః-ఉత్పత్తిని; కరః-చేయుచున్నట్టి; విసృజః - దేవతలను ద్వేషించి చేయుచున్నట్టి ఘరోహశాది ద్రవ్యవృత్త్యాము, కర్మసంజ్ఞితః - కర్మమనునంజ్ఞగలది.

పరబ్రహ్మము నాశము లేనిది, ఆ పరబ్రహ్మముయొక్క స్వభావమే అధ్యాత్మము. ప్రాణులయొక్క ఉత్పత్తి వృద్ధి నీమిత్తమే చేయునది కర్మయనబడును.

అధిభూతంక్షరోభావః పురుషశ్చాధిదేవతమ్!

అధియజ్ఞోహమేవాతః దేహేదేహాభ్యతాంవర, 4

దేహాభ్యతాంవర-దేహధారులతో శ్రేష్ఠుడైన ఓసులజానుడా; అధిభూతం-ప్రాణిజానము; అక్షరః-నశించునట్టి; భావః-ఉత్పత్తిగలవస్తవ; పురుషః - సూర్యాంతగణేశుడును సకల ప్రాణుల యింద్రియములకును గ్రాహకుడునయిన హిరణ్యగర్భుడు (శ్రు) “నవైశగీరీ ప్రథమస్సవైపురుషఉచ్యతే! ఆదిక తాంసభూతానాం బ్రహ్మక్రేసమవతీతః” దేహధారులతో మొదటివాడున్న పురుషుండను చెప్పబడెడివాడున్న సకల భూతములకు ఆదికతయైన బ్రహ్మముండుగా శుద్ధిని యీశ్రుత్యధము. అధిదైవతం-దేవతకు సధిపతియకాటవల అధిదైవతము; అత్రదేహే - ఈ శరీరమందు; అధియజ్ఞః-సర్వజ్ఞాభిమానియైనవిష్ణుభ్యుదేవత, ఆహమేవ-నేనే; (శ్రు) “యజ్ఞోవైవిష్ణుః” యజ్ఞమేవిష్ణువని శ్రుత్యధము, యజ్ఞము దేహముచేత చేయబడుటవలన దేహమందుండు నట్టివనిని దేహమే ఆధారముగా గలిగిపడినన్ని భావము.

ఓఅర్జునా! నశించెడి స్వభావముగల ఎల్ల చరాచరములు అధిభూతంబని చెప్పబడును. అధిదైవమనగా హిరణ్యగర్భ స్వరూపుడు ప్రాణులయొక్క దేహములమందు అంతర్యామి

యైన అధియత్తుడనియెడువాడు నేనే.

అంతకాలేచమామేవ స్మరన్ముక్త్యాకరేబరమ్,

యఃప్రయాతి సమద్భావం యాతివాప్త్యత్రసంశయః. 5

యః-ఎవ్వడు; అంతకాలే-దేహలోతనమయమందు; మామేవ-నన్నే; స్మరన్-స్మరింపుచున్నవాడై; కరేబరం-శరీరమును; ముక్త్యా-విడిచి; ప్రయాతి-పోవుచున్నాడో; న - వాడు; మద్భావం-నాస్వరూపమును; యాతి-సాండుచున్నాడు; అత్ర-ఈ అర్థకామందు; సంశయః-సందేహము: నాస్తి-లేదు. ఈ చెప్పబడినదియమము నావిషయమైనదేకామ వారి యేమనిన నీళ్లొకమందు జెప్పబడుచున్నదివినుము.

ఎవడు అంత్యకాలమున నన్నే ధ్యానించుచున్నవాడయి శరీరమును వదిలుచున్నాడో వాడు నన్ను జెందుచున్నాడు. ఇందులకు ఏమాత్రము సందేహము లేదు.

యంయంవాసిస్మరణభావం త్యజత్యంతేకశేబరమ్,

తంతమేవైతికాంతేషు సదాతద్భావభావితః. 6

హే కాంతేయ-ఓయజ్ఞానుడా; యః-ఎవ్వడు; అంతే-అంతకాలముందు; యంయంభావం-ఏయేదేవతావిశేషమును; స్మరణ-దింతింపుచున్నవాడై; కరేబరం- శరీరమును, త్యజతి-త్యజింపుచున్నాడో; నః-వాడు, సదా-ఎల్లప్పుడును; తద్భా

వర్ణావితస్సక్-ఆయాదేవతా విశేషమునందును దింతము
బొందబడినవాడై; ౦౦ ౦మే- ఆయాస్మరింపబడిన భావము
నే; యాతి-పొందుచున్నాడు.

ఓ అగ్నినా! పురములు ఏ యే దేవలను చలింపని మనస్సు
తో - అత్యకాలమందు స్మరించుచూ శరీరములను వదలుచు
న్నానో నాకు అత్యై దేవతలస్వరూపములనుజెందుచున్నాను.

తస్మాత్సర్వేషుకాలేషు మామనుస్మరయ్యధ్యచ!

మయర్పితమనోబుద్ధి ర్మామేచైవ్యస్యస శయః. 7

ఏకారణమువలన సంతృక్తా ముడన్గ దేవత కాను దింతన
పునర్జన్మాగులకుకారణమగుచున్నచో; తస్మాత్ - ఆకారణము
వలన; సర్వేషు-సమస్తములయిన, కాలేషు-సమస్తములయల
దు; మాం-నన్ను; అనుస్మరక్-చింతించుము; యుధ్యచ- య
భావాస్త్రముగాయుధముజేయుము. త్వం-నీవు; మయి-నాయం
దు; అర్పితమనోబుద్ధిస్సక్-అర్పిత-ఉంచబడిన; మనః-మనస్సు
న్ను; బుద్ధిః-బుద్ధిన్నికలనాడవై; మామేచ-నన్నే; ఏవ్యసి-పొం
దగలవు; అసంశయః-ఈయభావమందు పండియములేదు.

కాబట్టి నీవు సర్వకాలములయందును సన్నే ధ్యానించుచు
యుధము జేయుము. నా యందు నిశ్చలమయిన మనోబుద్ధుల
ను ప్రచితివేసి నన్ను గొప్పగలవు, ఇందుకు పండియములేదు.

అభ్యాసయోగము శ్రేణి చేత సానాన్యగామినాః

పరమంపురుషం దివ్యం యాతిపార్థానుచింతయత్.

తీసాననప్రకారమును జెప్ప ఆరంభించుచున్నాడు. పాపభాగ- ఓయి అజ్ఞానుడా; అభ్యాసయోగము శ్రేణి, అభ్యాస- అభ్యాసమనడి, యోగ- యోగముతోడను, యుక్తన-కూడి యున్నట్టిన్ని; సాన్యగామినా-మరియొక నస్తువును పొందుకట్టి; తీసా-మనస్సుచేతను; దివ్యం-సూర్యమండలమందు పుండినట్టిన్ని; పరం-కీర్త్యప్తమయిన; పురుషః- పురుషుని; అనుచింతయత్-కాస్త్రాచార్యోపదేశమువలన స్మరింపుచున్నవాడై; తమేవ-ఆపరమపురుషుణ్ణి; యాతి-పొందుచున్నాడు.

ఓ అర్జునా! ఎవడైతే అభ్యాస యోగముతో గూడుకొని ఇతర వ్యాకులములులేని చిత్తముతో దివ్యరూపుడైన మహాపురుషుని స్మరణ జేయుచున్నాడో వాడు ఆ పరమపురుషునినే తెందుచున్నాడు.

కవింపురాణ మనుశాసితార మశోరణీయాంస

మనుస్మరేన్యః

సర్వవ్యథాతార మచింత్యదాప మాదిత్యవర్ణం

తమసఃపరస్తాత్.

9

దేనితోకూడియున్న పురుషుని పొందుచున్నాడనిన జెప్ప

అంధోటికాతాత్పర్యసహితము.

అంధోటికాతాత్పర్యసహితము.

[అ. 9.]

నచమాంకానికర్మాణి నిబద్ధంతిధనంజయః।

ఉజానీనవదానీన మన క్తంతేమకర్మసు.

9

హే ధనంజయ-ఓయజ్ఞాన; తానికర్మాణి-అకర్మములు; తేమకర్మను-అకర్మములయందు; అన క్తం-అభిమానములేని; ఉజానీనవత్-ఉపేక్షకునివలెనే; అనీనం-ఉన్నట్టి; మాం - నన్ను; ననిబద్ధంతి-బంధించవు.

ఓ ధనంజయా! ఈ సృష్ట్యాది కర్మలయందు నాకు ప్రీతి లేదు, అత్యమును లేదు గాన ఈ కర్మలు నన్నెంతమాత్రము బంధించవు.

మయాధ్యక్షేణప్రకృతి స్సూయతేనచరాచరమ్।

హేతునానేనకాంతేయ జగద్విపరిణగతే.

10

హే కాంతేగ - ఓయజ్ఞాన; అధ్యక్షేణ-సాక్షియైన; మయా-నాచేత; ప్రకృతిః-మాంయ; నచరాచరం - సావరజంగ మములతోగూడినప్రపంచమును; సూయతే-ఫట్టించుచున్నది; అనేనహేతునా-ఈసాక్షిత్వనిమిత్తముచేత; జగత్ - జగత్తు; విపరివర్తతే-విలీనంచుచున్నది.

ఓ అగ్నినా! సాక్షిభూతమయిన నాచే నమత్తచరాచరప్రపంచములు పోకరియందు ఫుట్టుచున్నవి. పై వుదారించిన నాసాక్షిత్వముచేతనే ఈ ప్రపంచమంతయు విలీనమగుచున్నది.

జీ-త్యజింపుచున్నవాడయి; య:- ఎవ్వడు; ప్రకూరి-పోవు
చున్నాడో; న:-వాడు; పర-ం-ఉత్కృష్టమైన; గతి-ప్రా
త్యస్థానమును; యాతి-పొందుచున్నాడు; (భగవంతునిపొందు
టకు సులభోపాయమును దెవ్వచున్నాడు).

పరబ్రహ్మ వాచకమయిన ఓం అనెడి ఏకాక్షరమును ఉచ్చించుచు ఓంకార స్వరూపమయిన నన్ను చింతించుచు ఏ వక్షాతే దేహమును నడచుచున్నాడో అట్టివాడు పరిమోక్షమును పొందుచున్నాడు.

అనన్యచేతాన్యతతం యోమాన్యరతినిర్వికః॥

తస్మాహంసులభఃపార్థ సత్యయుక్తస్యయోగినః. 14

హీ పాశక-ఓయజ్ఞానుడా! యః-యోవృదు; అనన్యచే
తాః, అనన్య- అన్నివిషయముగానట్టి; చేతాః-మనస్సుగలవా
డయి; మాం-పంమేవ్యసుడయిననన్ను; సతతం-యానిజ్జీవము
న్ను; నిత్యం-ప్రతిదినమున్ను; స్మరి-చింతించుచున్నాడో; స
త్యాయ క్తస్య, నిత్య- దే:ల్లప్పుడున్ను, య క్తస్య-సమాహిత
చిత్తడయిన; తస్య యోగిః-ఆయోగికి; అహం-నేను; సుల
భః-సులభముగాబొందశక్తుడైనవాడను అన్యనికిసులభుడను
గాననుట.

ఓ అగ్రువా! ఎవడైతే విషయాంతరములందు ప్రేమేశించని

నిశ్చల మనస్సుగలిగి పరబ్రహ్మస్వరూపుడయిననన్ను సర్వకాలములయందు చింతించుచున్నాడో అట్టి నిరంతరధ్యాన పరుడయినయోగికి నేను సులభుడను.

మాముపేత్యపునర్జన్మ దుఃఖాలయమశాశ్వతమ్!

నాన్నవంతిమహాత్మాన స్పంసిద్ధింకరమాంగతాః. 15

నీవు సులభ సాధ్యుడవగుటచేత నేమియసిన జెప్పుచున్నాడు. మహాత్మానః, మహత్ - శ్రేష్ఠమయిన, ఆత్మానః - బుద్ధిగలవారలు; మాం - నన్ను; ఉపేత్య - పొంది; పరమాం - ఉత్కృష్టమైన; పంసిద్ధిం - మోక్షసిద్ధిని; గతాన్సంతః - పొందినవారలై; దుఃఖాలయం, దుఃఖ - ఆధ్యాత్మికాదిదుఃఖములకు, ఆలయం - ఆశ్రయమయిన; అశాశ్వతం - అస్థిరమయిన; పునర్జన్మ - పునర్జన్మమును; నాన్నవంతి - పొందరు.

మహాత్ములయిన యోగీశ్వరులు పరమోత్కృష్టమయిన యోగసిద్ధిచే నన్ను పొందినవారై నాశాస్త్రదమై దుఃఖాస్తవమయినట్టి జన్మములను పొందరు.

అబ్రహ్మభవనాన్లోకాః పునరావతీకాన్బుధన!

మాముప్యేతుకాంతేయ పునర్జన్మనవిద్యతే. 16

హే అజ్ఞాన-ఓయజ్ఞానుడా; అబ్రహ్మభవనాత్ - బ్రహ్మలోకముతోకూడ; అన్యోన్య-సమ నైమయినలోకములు; పున

కావర్తనః, పునః-మరల, ఆవర్తనః-వచ్చెడిస్వభావముగలిగినవి; హేకాంతేయ-ఓయిలజ్జన; హం-నన్ను; ఉపేత్య-పొందియ్యుతే; పునఃజన్మ-పునఃజన్మము; నవిద్య-లేదు.

ఓకాంతేయా! బ్రహ్మాండమునకు లోబడిన యావత్తులో కములున్న జీవులకు మరలజన్మములను ఇవ్వగల స్వభావముగలది. నన్ను పొందిన పితవ నై లేనో పునఃజన్మములులేవు.

సహస్రయుగపర్యంత మహర్షద్రృష్ట్యాహోపిహః।

రాత్రింయుగసహస్రాంతం తేహూరాత్రివిదోజనాః॥17

బ్రహ్మాంశముతో గూడిన సకలలోకములును నెందువలన ముగరావర్తన గలవని శంకించి కాలనిర్ణయమువలన ననిచెప్పుచున్నాడు. యేజనా-ఏజనులు; అహూరాత్రివిదాః - అహూరాత్రిములను దెలిసినవారలలో; తే-ఆజనులు; బ్రహ్మణః-చతుర్ముఖబ్రహ్మకు; యత్-ఏ; అహః-షగలును; సహస్రీయుగపర్యంతం, సహస్రీ-వేయియయిన; యుగ-యుగములు, పర్యంతం-తుదగాగలిగినదానినిగా; రాత్రిం - రాత్రిని; యుగసహస్రాంతం, యుగ-యుగములయొక్క, సహస్రీ-వేయి, అంతా-తుదగాగలిగినదానినిగా; తిదుః - తెలియుదురు.

సహస్రీ మహాయుగకాల నిర్ణయమయిన బ్రహ్మ యొక్క పగటినిన్నీ అంతే పరిమాణముగల బ్రహ్మ యొక్క రాత్రిని

న్ని ఏ గొప్పవాడు తెలియుదులో అట్టివారే రాత్రీ పగల్గుతె
లిసిన వారలుగా నున్నాడు.

అవ్యక్తాద్యవ్యక్తయస్స ర్వాః ప్రథవంత్యహరాగమః |

రాత్యాగమేవప్రళయంతే తత్రైవావ్యక్తసంజ్ఞకే. 18

అహరాగమే, అహః - బ్రహ్మ దేవునిపగటియొక్క, ఆగమః -
ఆగమనకాలమందు; అవ్యక్తాత్ - బ్రహ్మ దేవునివలన; వ్య
క్తయాః - స్థావరజంగమాత్మకశరీరముగలిగిన; సర్వాః - సమ
ప్రమయినప్రజలు; ప్రథవంతి - ఘట్టుచున్నారు; రాత్యాగమే -
ఆబ్రహ్మకు రాత్రీవచ్చినకాలమందు; వ్యక్తయః - ప్రజలు; త
త్రైవావ్యక్తసంజ్ఞకే - ఆబ్రహ్మ దేవునియందే; ప్రళయంతే - అ
డగుచున్నది.

బ్రహ్మయొక్క పగటికాల ప్రారంభమందు అవ్యక్తమైన
ప్రకృతితోనుండి వ్యక్తమైన స్థావరజంగమాత్మక సంవిభూతప్ర
పంచములు బుట్టుచున్నవి. ఆ బ్రహ్మకు రాత్రీకాలప్రారంభ
ములో ఈ సమస్త ప్రపంచములు అవ్యక్తమయిన స్మృతితో
మరల లీనమగుచున్నది.

భూతగ్రామస్సవవాయం భూత్వాభూత్వాప్రళీయం |

రాత్యాగమేవశఃపార్థ ప్రథవంత్యహరాగమే. 19

హే పార్థ - ఓయి యభిమానుడా; యః - ఏ; భూతగ్రామః -

ప్రాణిసమూహము పూర్వకల్పమందుబుట్టెనో; సవవాయం-
 తయీభూతిసమూహమే; అవశస్స - అన్యతంత్రమైనదై;
 అహరాగమే - పగలుచచ్చిననమయమందు; ప్రభవతి - పు
 ట్టుచున్నది; రాత్వామే-రాత్రివచ్చిననమయమందు; ప్రళ
 యనే-లీనమవుచున్నది. (ఈప్రకారముగా) భూత్వాభూత్వా-
 పుట్టిపుట్టి; ప్రళయతే-లీనమగుచున్నది.

ఓ అర్జునా! ఏ ప్రాణిసమూహము తత్పుర్వ కల్పమునం
 దు జన్మించెనో ఆ ప్రాణిసమూహమే స్వాధీనములేనిదై పగ
 లు వచ్చినప్పుడెల్ల బుట్టుచు రాత్రివచ్చునపుడెల్ల లీనమగుచు
 నున్నది.

పరవ్రస్మాత్తేభావోన్యో వ్యక్తోన్యక్తాత్మనాతనః॥

యస్సనన్వృషభాథేషు నశ్యత్సునవినశ్యతి.

20

తస్మాత్-అపూర్వోక్తమైన; అన్యత్వాత్ - భూతసమూహ
 మునకు గారణభూతుడైన చతుర్ముఖునికంటె; పరః- ఉత్క్ర
 ష్టమైనదియును; అన్య-వ్యతిరీక్తమయినదియును; అన్యక్తః-
 అగోచరిమయినదియును; ననాతనః- శాశ్వతమయినదియునై
 న; యోథానః-ఏయక్షణబ్రహ్మముకలదో; నః - అవశబ్రహ్మ
 ము; నన్వృషభాథేషు-నమ వైశరీరములు; నశ్యత్సునత్సు-నశిం
 చుచుండగా; నవినశ్యతి-నశింపదు.

పై జెప్పిన భూతమయప్రపంచములకు కారణరూపుడైన ఈ శ్వరునికన్న వేరే ఉత్కృష్టమైనదిగోచరమై కార్యనిమిత్తముండు పరబ్రహ్మమనునది ఒక్కటిగలదు. ఆ పరబ్రహ్మము నమస్త్ర ప్రపంచములు నశించుచుండగా అది నశించునది కాదు.

అవ్యక్తోత్థరణ్యక్తైర్ననూహాః పరమాంగతిమ్ |

యం ప్రాప్య ననివర్తంతే తద్ధామకరమమమ. 21

యః-ఏపరబ్రహ్మము; అన్యక్తః-ఇంద్రియగోచరమును; అక్షరః-నాశరహితమును; ఇతి-ఇట్లుని; ఉక్తః - చెప్పబడెనో; తం-దానిని; పరమాం-ఉత్కృష్టమైన; గతిం-ప్రాప్తస్థానముగా; ఆహుః-చెప్పుచున్నారు; యః- ఏభావమును; ప్రాప్య - పొంది; ననివర్తంతే-జన్మాదులకు దిరుగనో; తద్ధామ-ఆస్థానము; మమ-నాయొక్క; పరమం-పరమపదము.

ఏ పరబ్రహ్మము ఇంద్రియములకు గోచరముగాక నాశరహితముగా నున్నదని చెప్పబడెనో అదియే మిక్కిలి ఉత్కృష్టమయిన మోక్షస్థానముగా చెప్పబడుచున్నది. ఆ స్థానమును బొందినవారికి మరల జన్మములులేవు. అదియే నాస్థానమయిన పరమ పదముగా యెఱుగుము.

పురుషస్స పరః పార్థ భక్త్యా లభ్యః శ్రద్ధావ్రతసంధానామ్ |

యస్యాంతస్థాని భూతాని యేన సర్వమిదం తతిమ్. 22

హే పాథక- ఓయజ్ఞాన; భూకాని-ప్రాణులు; యన్య-
ఏపురుషునియొక్క; అంతిష్ఠా-లోపలనున్నవో; యేన-ఏపురు
షునిచేత; స్వం-సమస్తమయిన; ఇదం-ఈజగత్త్వతలం-వ్యా
పించబడెనో; నః - ఆ; కర-ఉత్కృష్టమైన; పురుషః-పు
రుషుడు; అనన్య-ఇతరమందాన క్రిగాని; భక్త్యా-జ్ఞానము
చేత; లభ్య-పొందదగినవాడు.

ఓ అర్జునా! ఏ గొప్పవానియందు ఈ ఎల్లలోములు లీన
మయియున్నవో ఏ మహాపురుషునివల్ల ఈ లోకము లన్నియు
వ్యాపింపబడియున్నవో అట్టి పరమపురుషుని భక్తిరాసక్తి లేని
చలించని భక్తియోగముచే పొందవచ్చును.

యత్రకారేణావృత్తి మావృత్తిం చైవ యోగినః।

ప్రయాతా-యాంతికాలం వత్సోమిభరతవృథ. 28.

హే భరతవృథ-ఓయజ్ఞాన; యత్రకారేణ-ఏకా
లమందై కే-ప్రయాతాః-పోయిన; యోగినః-కర్మయోగులు;
ఆవృత్తిం-పునఃకన్యమును; యాంతి-పొందుచున్నారో; య
త్ర-ఏకాలమందు; ప్రయాతాః - పోయిన; యోగినః - కర్మ
యోగులు; అనావృత్తిం-పునఃకన్యరాహిత్యమును; యాం
తి-పొందుచున్నారో; తంకాలం - ఆకాలమును; వత్సోమి-
చెప్పెదను.

ఓయి ధనంజయ! ప్రణవోపాసకులు శరీరమును వదలిన వారయి యే శ్రోవనవెల్లి మరల జన్మములను పొందరో కర్త యోగులు శరీరమును వదలినవారయి యే శ్రోవనవెల్లి మరల జన్మములను పొందుచున్నారో ఆ మార్గములను జెప్పుచున్నాను.

అన్ని జ్యోతిరహస్సుకల షడ్మాసాడత్రరాయణం!

తత్ర ప్రయాతాగచ్ఛంతి బ్రహ్మబ్రహ్మనిదోజనాః. 24

అగ్ని:- అగ్న్యభిమాని దేవతయు; జ్యోతి:- జ్యోతిరభిమాని దేవతయు; అహ:- దివాభిమాని దేవతయు; శుక్ల:- శుక్లపతాభిమాని దేవతయు; షడ్మాసా:- షడ్మాసాత్మికమును; ఉత్తరాయణం:- ఉత్తరాయణాభిమాని దేవతయును మార్గమె యున్నది; తత్ర:- అమాగతమందు; క్రియాతా:- పోయిన; బ్రహ్మనిదా:- బ్రహ్మవేత్తలయిన; జనా:- జనులు; క్రిమేణ:- క్రమముగా; బ్రహ్మ-బ్రహ్మమును; గచ్ఛంతి:- పొందుచున్నారు.

యే శ్రోవన అగ్న్యభిమాని దేవతయు దివసాభిమాని దేవతయు శుక్లపతాభిమాని దేవతయు ఉత్తరాయణాభిమాని దేవతయు ప్రాపకులుగా నున్నారో దేహములు వదలి ఆయత్తిరాదిమార్గమున వెళ్ళు ప్రణవోపాసకులు క్రిమముగా ముక్తి తెందుచున్నారు.

ధూమారాత్రి ప్రధాకృష్ణ షడ్మాసాడక్షిణాయణం!

తత్రీచాంద్రమసంజ్యోతి ర్యోగీచాప్యనివరతే. 25

ధూమః- ధూమాభిమాః దే తయః; రాత్రిః- రాత్ర్యభి
మానిదే తయః; తథా-అలాగుననే; క్షణః-క్షణపక్షాభిమాని
దేవతయః; పద్మాసా- పద్మాసాశ్చకమయిన; ధీనాయ
సం- దక్షిణాయః భిమాని దేవతయను మాగళమైయున్నది.
తత్త్రి-అమ గళమందు; ప్రమాతః-పోయిన; యోగీ-కర్మయో
గి; చాంద్రమసం- చంద్రుని బంధమయిన; జ్యోతిః- ఇష్టాపూ
ర్తాది ఫలములు; ప్రాప్య-పోది, నివసంతే-మరలుచున్నాడు.

యే మాగళమున ధూమాభిమాని దేవతయః రాత్ర్యభి
మాని దేవతయః క్షణపక్షాభిమాని దేవతయః దక్షిణాయనాభి
మాని దేవతయః సాగ్రపకులుగా నున్నారో శరీరములను వదలి
అధూమాదిమాగళమున వెళ్ళి క్షణయోగులుచంద్రలోకము
నుబొంది క్షణనశించినవెనుక పునజన్మములనెత్తుచున్నారు.

శుక్లకృష్ణే గతీప్యేతే జగతశ్చాశ్వతేమతే।

ఏతేషు యాత్యనావృత్తి నిన్యయా నరకతేషునః. 26

శుక్లకృష్ణే- జ్ఞానాజ్ఞాన ప్రకాశికములయిన; శాశ్వతే-ని
త్యములయిన; జగతః-లోకమునకు; మతే-నమ్మతములయిన;
ఏతే- ఈరెండును; గతీ-మాగళములు; (ఈమార్గములలో)
ఏకయా- ఒకటైన శుక్లమార్గము చేత; అనావృత్తిం- రాక
యందుటను; యాతి- వొందుచున్నాడు.

ఈ పై ప్రకారము ఈ ప్రపంచమునకు శుక్లకృష్ణములనే జ్ఞాన-జ్ఞానప్రకాశములయిన రెండురూపములు శాశ్వతముగా నేర్పడియున్నవి. వానిలో జ్ఞానప్రకాశమునకు శుక్లమార్గము పునఃజన్మములు లేనిదిగాను అజ్ఞానప్రకాశమునకు కృష్ణమార్గము మరల జన్మములుగలిగినదిగాను ఉన్నది.

పై సృతీపార్థజానః యోగీముహ్యతిఃశ్చ॥

రిస్మాత్సర్వేషు కాలేషు యోగీయంతోధివాన్మనః. 27

పీపార్థ- ఓయి అర్జున; ఏలే-ఈచెప్పబడిన; సృతీ- మార్గములను; జానః - తెలిసిన; కశ్చన-ఒకానొకడైన; యోగీ-యోగి; సముహ్యతి-మోహమునొందడు; రిస్మాత్ - అకారణమువలన; సర్వేషుకాలేషు-సమస్తకాలములయందును; త్పం-ఏపు; యోగీయంతః-యోగముతోకూడినవాడవు; భవ-కన్ము.

ఓ అర్జునా! పై వ్రదాహరించిన రెండు ప్రోవిలు యోగిన యోగులు మోసబోసిరగు. అందువలన ఎల్లకాలములయందు నీవు యోగముతోకూడిన వాడవు అగుము.

వేదేషుయజ్ఞేషు రిపస్సుచైవ దానేషుయత్పుణ్య

ఫలంప్రదిప్యమ్.

అత్యేతితత్సర్వ మిదంవిదిత్వా యోగీపరంఘాన

ముపైరిచాన్యమ్.

వేదేషు-వేదములయందును; యజ్ఞేషు-యజ్ఞములయందు
ను; శవస్సు-తపస్సులయందును; దానేషు-చైవ-దానములయం
దును; యత్-ఏ; పుణ్యఫలం-పుణ్యఫలము; ప్రవిష్టం-ఉప
దేశంపబడెనో; తత్స్వ-అనమస్తఫలమును; యోగీ-యోగి;
అత్యేతి-అతిక్రమించుచున్నాడు; కించ-ఇంతియోకాదు; ఇదం-
ఈయథమును; విదిత్యా-ఎటింగి; అద్యం-అదికారణమైన; వరం-
ఉత్కృష్టమైన; ఘనం-బ్రహ్మమును; ఉపైతి-పొందుచున్నాడు.

యోగులు వేదాధికములు తెలిసి కొనుట యందేమి క్ర
తువులు జేయుటయందేమి తపస్సులు జేయుటయందేమి దాన
ములయందేమి జెప్పియుండు ఫలములను లక్ష్యము జేయకు.
దీనియందు కల ఫలములు ఫలర్షస్థ హేతువులని యెరిగినవా
రై అదికారణమై పరిమోక్ష్యమైన కర బ్రహ్మమును పొం
దుచున్నాడు.

ఇతి శ్రీ భగవద్గీతానూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం

యోగశాస్త్రే శ్రీ కృష్ణార్జునసంవాదే

అక్షర పర బ్రహ్మయోగోనామ అష్టమోధ్యాయః.

ఉపనిషద్ హాసములను, బ్రహ్మవిద్యయును, యోగశాస్త్రమును

శ్రీకృష్ణార్జునసంవాద హాసంబయున అక్షర పర బ్రహ్మ

యోగ మనెడి అష్టమోధ్యాయము ముగిసినది.

శ్రీ భగవద్గీత.

రాజవిద్యా రాజగుహ్య యోగోనామ సవమోధ్యాయః.

శ్రీభగవాన్ ఉవాచ.

ఇదంతు లేగుహ్యతమం ప్రవక్ష్యామ్యననూయవే।

జ్ఞానవిజ్ఞానసహితం యద్భాత్వామోక్ష్యసేశుభాత్.

యత్ - ఏ జ్ఞానమును; భాత్వా - ఎఱింగి, అశుభాత్ - సంసారమువలన; మోక్ష్యసే - ముక్తుడవు కాగలవో; తత్ - అ; గుహ్యతమం - మిక్కిలి లిగోప్యమైన; విజ్ఞానసహితం - అనుభవదన్యజ్ఞానముతో గూడిన; ఇదంజ్ఞానం - ఈజ్ఞానమును; అననూయవే - అసూయారహితుడవై; - నీకొఱకు; ప్రవక్ష్యామి - లెప్పుగాజెప్పెదను.

అనూయలేని నీకు శాస్త్రసమ్మతమై అనుభవముతో గూడుకొనిన ఈక్రింద చెప్పబోయెడి రహస్యమగు జ్ఞానమును తెలియజెప్పెదను. దానిని తెలిసికొంటివేని అశుభమగు సంసారమునుండి నీవు నివర్తుడవు కాగలవు.

రాజవిద్యారాజగుహ్యం పవిత్రమిదముత్తమమ్।

ప్రత్యక్షావగమంధర్మ్యం సుసుఖంకర్తుమవ్యయమ్.

ఉత్తమం - ఉత్కృష్టమైన; పవిత్రం - పావనమైన; ఇదం - ఈ

బ్రహ్మజ్ఞానము; రాజవిద్యా-విద్యలతో శ్రేష్ఠమయినదియును; రాజగుహ్యం- రహస్యములతో శ్రేష్ఠమయినదియును; ప్రత్యక్షావగమం- ప్రత్యక్షసుఖబోధక మయినదియును; ధర్మ్యం- ధర్మ్యముతో గూడినదియును; కతుకం- చేయుటకొఱకు; సుస్థుఖం- మిక్కిలి సుఖకరమయినదియును; అవ్యయం- నాశము లేనిదియును,

ఈ జ్ఞానము పరమోత్కృష్టమైనదిగా పరమ పాపనమైనదిగా మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనదిగా పరమరహస్యమైనదిగా ప్రత్యక్షసుఖబోధకమైనదిగా ధర్మముతో చేరికొనినదిగా నాశరహితమయినదిగా అభ్యసింపుటకు సులభమయినదిగా వున్నది.

అశ్రద్ధధానాః పురుషాః ధర్మస్యాస్యపరంతపః |

అప్రాప్యమాంనివరణం నే మృత్యుసంసారవత్కాని. ౩

హే పరంతప- ఓయి అర్జున; ఆస్యధర్మస్య- ఈ బ్రహ్మజ్ఞానధర్మమును; అశ్రద్ధధానాః- విశ్వసించని; పురుషాః- నాస్త్రీకులయిన పురుషులు; మాం-నన్ను; అప్రాప్య-పొందక; మృత్యుసంసారవత్కాని- మృత్యురూపమయిన సంసారమార్గమందు; నివరణం- నిశ్చయముగానున్నారు.

ఓ అర్జునా! ఇట్టి ఆత్మజ్ఞానధర్మమును నమ్మని మనుష్యులు నన్ను జెందక మృత్యువుతో గూడిన సంసారమునకు లో

బడుచున్నారు.

మయాతతమిదంసర్వం జగదవ్యక్తమూర్తినా |

మత్ సానిన్వభూతాని నచాహం తేష్వమస్థితః. 4

అ. వ్యక్తమూర్తినా-ఇంద్రియగోచరముగాని స్వరూపముగల; మయా-నాచేరిను; సర్వం-సమస్తమును; ఇదంజగత్-ఈజగత్తు; సాని-వ్యాపించబడెను, సర్వభూతాని-సమస్తజీవములును; మత్-నాయందునుండుట్టివి; అహం-నేనును; తేషు-ఇభూతములయందు; నావస్థితః-ఉన్నవాడనుగాను.

ఈ సమస్త జగత్తు ఇంద్రియములకు గోచరముగాని రూపముగల నాచే వ్యాపింపబడియున్నది. ఈ సమస్తప్రాణి సమూహములు నాయందు నున్నవి. నేను ఆవ్రవంచముల నంటియున్న వాడను కాను.

నచమత్సానిభూతాని శక్యమియోగమైశ్వరమ్ |

భూతిభృన్నచభూతభా మమార్కభూతిభావనః. 5

భూతాని-బ్రహ్మదిష్టావరాంతభూతములు; మత్సాని-నాయందున్నవి; స-కావు, (మరియేమనిన), శక్యం-ఈశ్వరసంబంధమయిన; మే-నాయొక్క; యోగం-కాతుర్యమును; పశ్య-చూడుము; మను-నాయొక్క; అర్కా-స్వరూపము; భూతభృత్-ప్రాణులభరించునదియును; భూతభావనః - ప్రాణుల

నువృద్ధిబొందించునదియును; (అయినను), భూతస్థ:- భూతములయందున్నది; నచ-కాదు.

బ్రహ్మది స్థావరాంత భూతములు నాయందున్నవి కావు. అయినను నాస్వరూపము యావత్తు ప్రపంచభూతములను భ్రమించుచు అభివృద్ధిజెందించుచు వుండినను నేను ఆభూతములయందు చేరినవాడను కాను ఈ చమత్కారమయిన నా స్వరూపమును తెలిసికొనుము.

యథాకాశస్థితోనిత్యం వాయుస్సర్వత్ర గోమహాః॥

తథానర్వాణిభూతాని వత్సానీత్యవధారయ. 6

యథా-ఏకకారముగా; సర్వత్రగః-అంతట వ్యాపించియున్న; మహా-అధికమయిన; వాయుః-వాయువు; నిత్యం - నిత్యమును; ఆకాశస్థితః-ఆకాశమందున్నదో; తథా-అప్రకారముగా; నర్వాణిభూతాని-నమ వైప్రణులు; వత్సానీతి - నాయందున్నవని; ఉపధారయ-తెలియుము.

ఎల్లెడల వ్యాపించియున్న గొప్ప వాయువు ఆకాశమందు ఏ విధముగ అణిగియున్నదో ఆ విధముగ నమ వైభూత ప్రపంచములు నాయందు వున్నవని యెఱుఁగుము.

సర్వభూతానికాంతేయ ఏక్యతీయాంతిమామికామ్॥

కల్పయేషునస్తాని కల్పానావిన్యకామ్యహమ్. 7

హే కాంతేయ-ఓయజ్ఞాన; కల్పక్షయ-కల్పాంతమందు; సర్వభూతాని-సమస్తప్రాణులు; మామికాం - నాసంబంధమగును; ప్రకృతిం-మాయను; యాంతి-పోందుచున్నవి; అహం-నేను; కల్పాదౌ-సృష్టికాలమందు; తాని-ఆనర్వభూతములను; పునః-తిరిగి; విస్మజామి-పుట్టించుచున్నాను.

ఓ అర్జునా! ప్రళయకాలమందు ఎల్ల భూతములు నా సంబంధమగు సప్రకృతిలో లయించిపోవుచున్నవి. మరల సృష్టి ప్రారంభమున ఎల్ల ప్రపంచములను నేను పుట్టించుచున్నాను.

ప్రకృతింస్వామవష్టభ్య విస్మజామి పునః పునః॥

భూతగ్రామమనుంకృత్స్ని మవశంప్రకృతేర్వశాత్. 8

స్వాని-స్వకీయమైన; ప్రకృతిం-మాయను; అవష్టభ్య-అవలంబించి; ప్రకృతేః-స్వభావముచేట్లు; వశాత్ - అధీనమునలన; అవతిం-అస్వతింత్రమైన; కృత్స్నం - సమస్తమైన; ఇమంభూతగ్రామం-ఈభూతసమూహమును; పునఃపునః - మఱిమాఱి; విస్మజామి-పుట్టించుచున్నాను.

అస్వతింత్రమయిన ఈ సమస్తభూతసమూహమును వాటి ప్రకృతియనే మాయను చెంది ఆ ప్రకృతిస్వభావమువలనను రలమరల నేను పుట్టింపుచున్నాను.

అవజానంతిమాంమూఢా మానుషీంతనుమాశ్రితమ్ |

పరంభావమజానంతో మమభూతమహేశ్వరమ్. 11

భూతమహేశ్వరం-ప్రాణిని గా మకమైన; పరం-ఉత్కృష్టమైన; మమ-నాయొక్క; భావం-తత్త్వమును; అజానంతః-జెలియనట్టి; మూఢాః-అవి నేకులు; మాం - నన్ను; మానూషీంతనుం-మనుష్యదేహమును; అశ్రితమితి-అశ్రయించినవారినిగా; అవజానంతః- అవజ్ఞతేయుచున్నారు.

పరమోత్కృష్టమయి ప్రపంచ నియామకమయిన నారత్వమును జెలియని మూఢజనులు నేను మనుష్యశరీరము నవలంబించిన హేతువుచే నన్ను అలక్ష్యము జేయుచున్నారు.

మోఘాశాసోఘకర్మాణో మోఘజ్ఞానాపిచేతసః |

రాక్షసీమాంసుకీంచైవ ప్రకృతిం మోహిసింద్రితాః. 12

మోఘాశాసో-వ్యథాశక్తిగలిగిన; మోఘకర్మాణః-వ్యథాకర్మములుగలిగిన; పిచేతసః-మూఢులు; రాక్షసీం - హింసాదూషమయిన; అసుకీం-కామదర్పాదిబహుళమయిన; మోహినిం-మోహనరూపమయిన; ప్రకృతిం-స్వభావమును; శ్రితాస్సంతః-అశ్రయించినవారలై: మాం-నన్ను; అవజానంతః- అవజ్ఞతేయుచున్నాను.

అట్టివారు కనికీ మార్గిస ఆశలు గలవారుగా, కర్మానుష్ఠా

తలుగా, జ్ఞానముగలవారుగా, వుండుటయే గాక హింసారూప
మయినట్టిస్థితి కానుశ్రోధాదులతో నిండినట్టిస్థితి. మోహనరూప
మయిన ప్రకృతికి గోబడినవారయి నన్ను లక్ష్యము చేయక
యున్నారు.

మహాత్మానస్తుమాంపాథకా దైవీంశ్రకృతిమాశ్రితాః |

భదంత్యనన్యమనసో జ్ఞాత్వాభూతాదిమవ్యయమ్. 13

పే.పాథకా-ఓయజ్ఞాన; మహాత్మానస్తు-మహాత్ములైతే;
దైవీం-దేవతాసంబంధమైన; ప్రకృతిం-స్వభావమును; ఆశ్రి
తాస్సంతః-ఆశ్రయించినవారలై; భూతాదిం-భూతకారణమ
యిన; అవ్యయం-నాశరహితుడైన; మాం-నన్ను; జ్ఞాత్వా-
తెలుసుకొని; అనన్యమనసస్సంతః-ఇతరచింతలేనివారలయి; భ
జంతి-సేవించుచున్నారు.

ఓ అర్జునా! మహాత్ముల మనవారును దేవతాసంబంధమైన
నాత్మికప్రకృతిని ఆశ్రయించిన వారలయి భూతప్రపంచముల
కు ముఖ్యకారణమయి నాశరహితమైనట్టి నా తత్వమును
యోచించి ఇతరచింతలు లేనివారయి నన్నే కొలుచుచున్నారు.

వరిరింకితకాయంతోనూం యతంతశ్చదృఢవ్రతాః ||

సమన్యంతశ్చమాంభక్త్యా నిత్యయుక్తాః పావతే. 14

యతంతః-జలేంద్రియలైవ; దృఢవ్రతాః-దృఢవ్రతులై

నట్టికొందరు; నిత్యయుక్తాః- నిత్యవమాధి చింతనముగలవారలయ్య; మాం-నన్ను; పతతం - నిరంతరమును; కీర్తనంత శృ-స్మరించుచున్నవారలయ్య; భక్త్యా-భక్తిచేత; యం-నన్ను; సమస్యంతస్పృహః-సమస్కరించుచున్నవారలై; ఉపాసతే- సేవించుచున్నారు.

ఇంద్రియ నిగ్రహము గలిగి సృధవ్రతములయిన కొందరు ఎడతెగని వమాధి చింతనముగలవారయి సమత్వ కాలముల యందు నన్ను స్మరించుచు భక్తి శ్రద్ధాయుక్తముగా వందనములు జేయుచు నన్ను సేవించుచున్నారు.

జ్ఞానయజ్ఞేనచాప్యన్యే యజంతోమాముషానః ।

ఏకత్యేనపృథక్త్యేన బహుధాః శ్వేతోముఖమ్. 15

అన్యే-మఱికొందఱు, జ్ఞానయజ్ఞేన-జ్ఞానమనెడి యజ్ఞము చేత; మాం-నన్ను; యజంతః-పూజించుచున్నవారలై; ఉపాసతే-సేవించుచున్నారు; అన్యే-మఱికొందఱు; ఏకత్యేన-ఒకడనుభావముచేతను; (కొందరు), పృథక్త్యేన-పృథగ్భావముచేతను; (మఱికొందరు); బహుధా-బహుప్రకారములుగా; విశ్వతోముఖంచ-అంతటముఖములుగలవానిగా; ఉపాసతే- సేవించుచున్నారు.

మఱికొందరు వాచుభేషస్సర్వమసే జ్ఞాన యజ్ఞము చేతను

కొందరు సర్వము బ్రహ్మమనే భావముచేతను కొద్దిమంది శివాన్య ఉపాసక భావముచేతను కొందరు సమస్తదైవ్యమైన భావముచేతను అనేకరీతులుగా నన్ను కొలుచెదరు.

అహంక్రతురహంయజ్ఞః స్వధాహమహమాషధమ్ |

మంత్రోనామహమేవాజ్య మహమగ్ని హంహుతమ్. 16

క్రతుః-జ్యోతిష్టోమాదికములు; అహం - నేను; యజ్ఞః-స్మారకకర్మము; అహం-నేను; స్వధా-పైత్రికాన్నము; అహం-నేను; ఔషధం-ఓషధీకారమును; అహం - నేను; మంత్రః-మంత్రము; అహం- నేను; ఆద్యం- ఆజ్యాదిహవిస్సు; అహమేహ-నేనే; అగ్నిః-అగ్నిహూత్రము; అహం - నేను; హుతం-సహోమకర్మము. అహం-నేను.

జ్యోతిష్టోమాది శ్రోతకర్మము, స్మారకకర్మము, పైత్రికకర్మము, ఓషధీవికామయిన అన్నము, మంత్రము, ఆజ్యాదిహవిస్సు, అగ్నిహూత్రము, హూమకర్మము నేనేను.

పితాహమన్యజగతో మాతాధాతాపితామహః |

వేద్యంశవిత్రసాంకార ఋక్సామయజురేవచ. 17

అన్యజగతః-ఈశశక్తిః పితా-తం, డి; అహం-నేను; మాతా-తల్లి; అహం-నేను; ధాతా-ఫలప్రసూదను; అహం-నేను; పితామహ-తండ్రికిదండ్రీసి; అహం-నేను; వేద్యం-తెలియ.

దగివవస్తువు; అహం-నేను; పరిత్రం-పావనతస్తువు; అహం-నేను; ఓంకారః-ఓంకారము; అహం-నేను; ఋక్సామయజుర్-చ-ఋగ్యజుస్సామవేదములు; అహం-నేను.

ఈ ఎల్ల ప్రపంచములకు తల్లిని, తండ్రీని, కర్మ ఫలమును విధించువాడున్ను, జాతయును, తెలియదగిన ఎస్తువును, పావనముయిన వస్తువును, ఓంకారి వర్ణమును, ఋక్ సామయజుస్సామ వేదములును నేనేను

గతిర్భర్తా ప్రభుస్సాక్షీ నివాసస్మరణంసాహృత్ ।

ప్రభవః ప్రళయః సానం నిధానంఘోషమవ్యయమ్. 18

గతిః-కర్మఫలము. భర్తా-పోషకుడును ప్రభుః - న్యాయు, సాక్షీ-ద్రష్టయును, సానః-ఉపశాంతియు, నిధానం-ఉపశాంతియు, ప్రళయః-సంహారమును, ఘోషః-ఉత్పత్తియు. సానం-స్థితియు, ప్రళయః-సంహారమును, నిధానం-నిక్షేపమును, అవ్యయం-ఎ శమురెట్టి, సజం- జగత్ప్రసాదకారణమును, అహమేవ-నేనే.

కర్మఫలమున్ను, పోషకుడున్ను, ఈశ్వరుడున్ను, వర్త సాక్షిన్ని, ఉపశాంతియును, ఉపశాంతియును, ఉత్పత్తిన్ని, స్థితిన్ని, సంహారమును. నిక్షేపమును, జగత్తులకు ఉత్పత్తి కారణములున నశించి వీరమున్ను నేనేను.

తపామ్యహమహంబర్తం నిగృహ్యముగృహ్యకామిభిః।

అమృతంచైవమృత్యుశ్చ వదనచ్చాహమర్దున. 19

హే అజాన-ఓయజామడా; అహం-నేను; తపామి-తపింపజేయుచున్నాను; అహం-నేను; వషాం - వషామును; ఉత్సృజామి-వషింపుచుచున్నాను, నిగృహ్య-వషామునునిరోధించుచున్నాను; అమృతం-జీవనమును; మృత్యుశ్చ-మృత్యువును; వత్-స్థూలమును, అవత్-సూక్ష్మమును; అహమేవేతి-నేనేనుని; మాం-నన్ను; ఉపాసతే-సేవింపుచున్నారు.

ఓ అర్జునా! నన్ను ఉష్ణముగాను వషాముగాను వషాము నిలిపేనాడుగాను అమృతముగాను మృత్యువుగాను స్థూల సూక్ష్మములున ప్రకృతివికృతిలుగాను కొలుచున్నారు.

త్రైవిద్యామాంసోమపాఃపూతపాపా

యజ్ఞైస్త్యైస్త్వర్గసిం వాధికాయతే।

తేఘాన్యమానాద్య సురేంద్రాక

మత్నంతిదివ్యాదివిదేవభోగాః.

20

త్రైవిద్యా:-వేదత్రయవేత్తలయిన; యే - ఎవరు; సోమపా:-సోమపానముచేసినవారలయి; పూతపాపా:-పవిత్రములయిన పాపములుకలవారిలయి; యజ్ఞైః:-అగ్నిదేవతాయజ్ఞములచేత; మాం-నన్ను; త్రైవిద్యైః-పూజించి; స్త్వర్గాది-స్వర్గ

గణగమనమును; ప్రాథమికయంత్ర-కోరుచున్నారో; తే-అజనులు; పుణ్యం-పరిశ్రమయిన; సురేంద్రలోకం- ఇంద్రలోకమును; ఆసాద్య-పొంది; దివి- స్వర్గముందు; దివ్యా-అప్రాకృతములను; దేవభోగా-దేవభోగములను; అత్నంతి-అనుభవించుచున్నారు.

ఎవరయితే వేదత్రయవేత్తలు సోమపానముజేసి పాపములను నశింపజేసి అగ్నిప్రేమాది యజ్ఞములచే నన్నుపూజించి స్వర్గానికి ప్రియ కోరుచున్నారో అట్టి వారు పాపనశులైన ఇంద్రగిరిలోకమునుజేంది దేవతాసుఖములనుభవించుచున్నారు.

తేనంభుజ్జ్వల్య స్వర్గలోకం విశాలం

శ్రీ శేషపుణ్యమత్యుక్తాం విశంసితా

ఏవలక్ష్మియాధర్మ మనుప్రపన్నా

గతాగతంకానుకామాలభంతే.

21

తే-అజనులు; విశాలం-విస్తారమయిన; తంస్వర్గలోకం- అస్వర్గలోకమును; భుక్త్యా- అనుభవించి; పుణ్య - పుణ్యము; శ్రీ శేషని-శుయించుచుండగా; మత్యుక్తాం-మనుష్యలోకమును; విశంతి-ప్రవేశించుచున్నారు; ఏవం - ఈప్రకారముగా; త్రయాధర్మం- వేదకర్మమును; అనుప్రపన్నా-అక్రయించిన; కామకామాః - ఏవయములనుగోరడి జనులు; గ

తాగతిం-పోవుచువచ్చుచుండును; అశంకే-హింనుచున్నారు.

అట్టివారు గొప్పదయిన స్వగళాలోక సుఖములను అనుభవింపి వారి ఘణ్యకర్మఫలము నశించిన పిదప మరల మత్స్యలోకమునందు పుట్టుచున్నారు. ఈవిధముగ వేదకర్మలనుకాన్యూథకముతో జేయువారు మత్స్యస్వగళాలోకముకు పోవుచున్న మరలవచ్చుచున్న వున్నారు.

అనన్యాశ్చింతయంతోమాం యేజనాః పర్యపానతే |

అహంకారాభియుక్తానాం యోగక్షేమం వహామ్యహమ్.

అనన్యాః అన్యదితరద్రవోపాసనసేవి; యేజనాః పిదప మరలమాం-నిన్ను; చింతయంతస్సంతః-స్మరించుచున్నవారిలయి; పర్యపాన - భజించుచున్నారో; నిత్యభియుక్తానాం-నిత్యనమాహితచిత్తులయిన; తేషాం-ఆజనులకు; అహం-నేను; యోగక్షేమం-యోగక్షేమమును; వహామి-హిండించుచున్నాను.

ఎవరయితే ఇతరకోరికలేక నన్నే శరణుపొంది కొలిచెదరో అట్టి ఆచంచల చిత్తులయిన వారల యోగక్షేమములను నేనే కాపాడెదను.

యేవ్యస్య దేవతాభక్తా యజంతే శ్రద్ధయాన్వితాః |

తేపిమామేవకాలతేయ యజంత్యవిధిపూర్వకమ్. 289

హేకాలతేయ-ఏకవిధముగా; యేపి-ఏవములు; అన్యతే

వ తాథక్తాః-ఇతర దేవతాభక్తులైనవారలయి; శ్రద్ధయా-ఆ
స్తికీలుడిలోడ; అన్వితాస్సంతః-కూడినవారలై; యజంతే-
పూజించుచున్నారో; తే-ఆజనులు; అధిపూర్వకం- మోక్ష
ప్రాప్తకాలావ విధిపూర్వకముగా; సూమేవ-నన్నే; యజంతి-
పూజించుచున్నాడు.

ఓ అర్జునా! ఎవరయితే ఇతర దేవతాశ్రతులయి భక్తి
శ్రద్ధలతో ఆయా దేవతలను పూజించెదరో అట్టివగుమో
క్షప్రాప్తియందు ఇచ్చలేనివారయినను నన్నే పూజించెదరని
తెలియుము.

అహంహి సర్వయజ్ఞానాం భోక్తాచ ప్రభురేవచ |

సతుమామభి జానంతి తత్త్వేనాతశ్చ్యవంతిసే. 24

సర్వయజ్ఞానాం - సమస్తశ్రోతస్మార్గ కర్మములకు; భో
క్తాచ-అనుభవించునాడును, ప్రభుశ్చ-స్వామియు, అహంహి-
హి-నేనేకదా; మాం-నన్ను; తత్త్వేన - యథాభావముచేత;
యే-ఎవరు; నాభిజానంతి-ఎరుగరో; తేతు-వారై తే; అతః-ఆ
విధిపూర్వకమైనయాగఫలమువలన; చ్యవంతి-బారుచున్నాడు.

ఎల్ల శ్రోత స్మార్గకర్మలను అనుభవించేవాడును వాటికి
ప్రభువును నేనేను. నా యథాభావప్రకారమును తెలియని
వారు పై చెప్పిన కర్మఫలానుభవములకుప్రసిద్ధియయి స్వర్గము

నుండి తిరుగ మర్యాదాకమునకు వచ్చెదరు.

యాంతి దేవప్రతాదేవా పిత్వా యాంతి పితృప్రతాః।

భూతానియాంతిభూతేజ్యా యాంతిమద్యా జినోపిమామ్.

దేవప్రతాః-దేవతాః యమముగలవారలు; దేవా-దేవతలను; యాంతి-పొందుచున్నారు; పిత్వా-పిత్వనియమము గలవారలు; పిత్వా-పిత్వదేవతలను, యాంతి-పొందుచున్నారు; భూతేజ్యాః-భూతపూజలుగలవారలు; భూతాని-వినాయకాదిభూతిములను; యాంతి-పొందుచున్నారు; మద్యాజినః-న్నబూజించువారలు; మామేని-నన్నే; యాంతి-పొందుచున్నారు.

ఇంద్రాది దేవతలను భక్తిశ్రద్ధలతో పూజించేవారు ఇంద్రాది దేవలోకములను, పితృదేవతల నాశ్రయించేవారు మర్యాదాకమును, వినాయకాది భూతములం బూజించేవారు భూతగణలోకమును పొందెదరు. నన్ను భక్తిశ్రద్ధతో బూజించేవారు నన్నే పొందెదరు.

పత్రంపుష్పంఫలంతోయం యోమభక్త్యాప్రయచ్ఛతి।

తదహంధక్త్యపహృత మశ్నామిప్రయతాత్మనః. 26

యః-ఎవ్వడు; భక్త్యా-భక్తిచేత; మే-నాకొఱకు; పత్రం-తరునయినను; పుష్పం-పుష్పమునయినను; ఫలం-ఫలమునై

నను; తోయం-ఉదకమునైనను; వ్రయచ్చతి - ఇచ్చుచున్నాడో; అహం-నేను; ప్రయతాత్మనః- భక్తిబుద్ధిగలిగిన; తన్మ-
సానియొక్క; భక్త్యుపహృతం-భక్తిపూర్వకముగా సమర్పించబడిన; యత్-అపత్రాదికమును; అశ్నామి-ఆరగించుచున్నాను.

ఎవడయితే భక్తితో నాకు ఆకునైనను, పుష్పమునైనను, ఫలమునైనను, ఉదకమునైనను, సమర్పించుచున్నాడో అట్టి బుద్ధిమంతునిచే భక్తిపూర్వకముగ సమర్పింపబడిన ఆ వస్తువులను నేను తినుచున్నాను.

యత్కరోషి యదశ్నాసి యజ్ఞాహవాషి నదాసియత్ ।

యత్తపస్యసికాంతేయ తత్కురువ్యమదర్పణమ్. 27

హే కాంతేయ-ఓయియజ్ఞానా; యత్-దేనిని; కరోషి-చేయుచున్నావో; యత్-ఏవస్తువును; అశ్నాసి - భుజించుచున్నావో; యత్-దేనిని; జాహవాషి - వేల్చుచున్నావో; యత్-ఏవస్తువును; దదాసి-ఇచ్చుచున్నావో; యత్-దేనిని; తపస్యసి-తపస్సుచేయుచున్నావో; తత్ - దానిని; మదర్పణం-నాయందు సమర్పణమైనదానినిగా; కురువ్య-చేయుము.

ఓ అజానా! నీ వొపర్చుకర్చును భుజించు వదార్థములను చేయు హవిస్సులను, దానములను, తపస్సును నాకు సమర్పణ చేయుము.

శుభాశుభ ఫలై రేవం మోక్ష్యసీర్మబంధనైః।

సంన్యాసయోగయుక్తాత్మా విముక్తిమాముపైన్యసి. 28

ఏవం-ఈప్రకారముగా; సంన్యాసయోగయుక్తాత్మా-త్మా
గోపాయముతోగూడిన యాత్మగలవాడవై, శుభా శుభ ఫ
లైః-ఇస్తా ఇష్ట ఫలములు కలిగిన. కర్మబంధనైః-పుణ్యపాపము
లనడి కర్మబంధములచేత, మోక్ష్యసీ-విడువబడగలవు; విము
క్త - కర్మవిముక్తుడవై; (ఆతర్వాతను), మాం-సన్ను; ఉపై
వ్యసి-పోంగలవు.

నీవు పై జెప్పిన విధమున నివృత్తి మార్గముతో గూడిన
ఆత్మగలవాడవగుతే కర్మసంబంధమయిన శుభాశుభ ఫలముల
లోనుండి లిప్పించుకొగలవు. అట్లు కర్మఫలములలోనుండి వి
డువబడిన వాడనయిన వెనుక నా స్థానమయిన మోక్షమును
చెందగలవు.

సమోహంసర్వభూతేషు సమేద్యేష్యోస్తిసత్రియః।

యేథజంతితుమాంభక్త్యా మయి తేతేషుచాప్యహమ్. 29

అహం-నేను; సర్వభూతేషు - సమస్తప్రాణులయందు; స
మః-తుల్యుడను; మే-నాకు; ద్యేష్యః-అప్రియుడును; త్రియః-
ఇష్టమను; నాస్తి-లేదు; యేతు-ఎవ్వరయినే; మాం-సన్ను;
భజంతి-భజించుచున్నారో; తే-ఆభక్తులు; మయి - నాయం

దు; భక్త్యా-భక్తిచేరి; ప్రవర్తన-ప్రవర్తించుచున్నారు;
అహంకార-నేనును; తేమ-అభక్తులయందు; వర్తన-ఉన్నాను.

నేను ఎల్లభూతములకు సముదను నాకు యుష్టుడుగాని వి
రోధిగానిలేదు. ఎందుకే భక్తిశ్రద్ధలతో నన్ను కొలుచుచు
న్నావో అట్టివాడు నాయందున్నవాడు వానియందు అనుగ్ర
హయాభావమి నేను వుండువాడను.

అపిచేత్సుదురాచారో భజతేమామనన్యభాక్ ।

సాధు కేవలమతన్య స్సమ్యక్వ్యవసితోహిసః. 80

సుమరాచారోః - మిక్కిలి నిందితమయిన యాచారము
గలవాడయినను; అనన్యభాక్ - నాకంటె నితర దేవతనుభజ
నీయనివాడై; మాం-నన్ను; భజతేచేత్ - నేనింపుచున్నవా
డాయెనేని; సః-వాడు; సాధు కేవేలి - సదాచారముగలవాడే
యని; మంతన్యః-తెలియనివాడు; హి- ఏకారణముకలన;
సః-వాడు; సమ్యక్-తెన్నగా; వ్యవసితః-మోక్షముకొరకును
దోగించినవాడో.

మిగుల దురాచారముగల ఎవడయినను ఇతరమునుభజం
పక నన్నే శరణుజెంది భక్తిజేసినయెడ అట్టివాడు అత్యంత
త్వ మెఱిగిన నాభక్తుడు గనుక వాడు సదాచారముగల
వాడనియే ఎఱుగుము.

ఓప్రంభవతిధర్మాత్తా శశ్వచ్ఛాంతినిగచ్ఛతి।

శాంతేయప్రతిజానీహి సమేధ క్తఃప్రణశ్యతి.

31

సః-అపురుషుడు; ఓప్రం-శీఘ్రముగా; ధర్మాత్మా-ధర్మ
మందుమనస్సుగలవాడు; భవతి-అగుచున్నాడు; శశ్వత్-నిత్య
మును; శాంతి-ఉపశమనమును; నిగచ్ఛతి-గ్రహించుచున్నాడు;
హేశాంతేయ - ఓయజ్ఞానా; మే-నామొక్క; భక్తః-భక్తు
డు; నప్రణశంతీతి-నశించడని; ప్రతిజానీహి-ప్రతిజ్ఞ చేయుము.

అట్టివాడు అతి త్వరలో ధర్మాత్ముడై నిత్యమయిన పరమ
శాంతిని జెందుచున్నాడు. ఓ అర్జునా! అట్టి దుర్రాచారము గ
లిగిన నా భక్తుడు నాశము చెందడని నీవు ప్రతిజ్ఞ చేయుము.

మాంహిపార్థవ్య పాశ్రిత్య యేపిస్యః పాపయోనయః।

స్త్రీయోవై శ్యా వ్రథాశూద్రాః స్తేపియాంతిపరాంగతిమ్.

హే పార్థ-ఓయిలజ్ఞానా; యేపి - ఎవరు; పాపయోన
యః-నికృష్టజన్మములుగలవారలు; స్యః-అపుదురో; తేహి-వా
రును; స్త్రీయః-స్త్రీలును; వ్రథా - ఆలాసనశే; వైశ్యాః-వై
శ్యులును; శూద్రాశ్చ-శూద్రులును; మాం - నన్ను; క్ష్యపా
శ్రిత్య-ఆశ్రయింది; పరాం-ఉత్కృష్టమయిన; గతిం-గతిని;
యాంతిహి-పోందుచున్నారుగదా.

ఓ అర్జునా! నికృష్ట జన్మములు గల వారున్న స్త్రీలున్న

వైశ్యులున్ను శూద్రులున్ను నన్నే ఆశ్రయించి భక్తిచేయి
వారయిరని అట్టివారున్ను ఉత్కృష్టమైన గతిని బొందు
చున్నారు.

కింపునర్పాహ్మణాఃపుణ్యా భక్తారాజర్షయస్తథా।

అనిత్యమసుఖంలోక మిమంసాప్యభజన్వమామ్. 33

పుణ్యాః-పవిత్రులయిన; భక్తాః-భజనశీలురయిన; బ్రాహ్మ-
ణాశ్చ-బ్రాహ్మణులను; తథా-అలాగుననే, రాజమాయః-
రాజముషులున్ను; కింపునః-ఉత్కృష్టగతిని బొందుదురనియే
మిచెప్పవలెను, అనిత్యం-క్షణభంగురమైన; అసుఖం - సుఖవ
క్షాంతినియిన; ఇమ-ఈకం-ఈకోకమును; ప్రాప్య - పొంది;
మాం-నన్ను; భజన్వ-సేవించుము.

కాన పావనులయి భక్తితో గూడు కొనియున్న బ్రాహ్మ
ణోత్తములున్న రాజముషులున్ను ఉత్తమమయినగతిని పొం
దువాడుబకు సంశయములేదు. తుణ భంగురమయి తుచ్ఛ
సుఖములుగల ఈ మర్త్యలోకమునందు జన్మమువలెనైన నీవు
నన్ను శరణుసొంది భజింపుము.

మన్మనాభవమద్భుతో మద్యాజేమాంసమస్కురం।

మామేవైచ్యసియైక్వైవ మాత్మావంతుర్వరాయణః, 34

మన్మనా-నాయులకు మనస్సుగలవాడవును; తథా-అలా